

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2021
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmioty:</i>	Język białoruski Język ukraiński Język litewski Język kaszubski Język łemkowski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	20 maja 2021 r. 10 maja 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	17 września 2021 r.

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)
Monika Sydor (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Andrzej Kaptur (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

Spis treści

I. JĘZYK BIAŁORUSKI	4
Poziom podstawowy	4
1. Opis arkusza	4
2. Dane dotyczące populacji zdających	4
3. Przebieg egzaminu	5
4. Podstawowe dane statystyczne	6
Poziom rozszerzony	9
Komentarz	10
II. JĘZYK UKRAIŃSKI	19
Poziom podstawowy	19
1. Opis arkusza	19
2. Dane dotyczące populacji zdających	19
3. Przebieg egzaminu	20
4. Podstawowe dane statystyczne	21
Poziom rozszerzony	24
1. Opis arkusza	24
2. Dane dotyczące populacji zdających	25
3. Przebieg egzaminu	26
4. Podstawowe dane statystyczne	26
Komentarz	28
III. JĘZYK LITEWSKI	48
Poziom podstawowy	48
1. Opis arkusza	48
2. Dane dotyczące populacji zdających	48
3. Przebieg egzaminu	48
4. Podstawowe dane statystyczne	49
Poziom rozszerzony	53
1. Opis arkusza	53
2. Dane dotyczące populacji zdających	53
3. Przebieg egzaminu	54
4. Podstawowe dane statystyczne	55
Komentarz	57
IV. JĘZYK KASZUBSKI	68
Poziom rozszerzony	68
1. Opis arkusza	68
2. Dane dotyczące populacji zdających	69
3. Przebieg egzaminu	70
4. Podstawowe dane statystyczne	70
Komentarz	73
V. JĘZYK ŁEMKOWSKI	87
1. Opis arkusza	87
Wnioski i rekomendacje	88

Język białoruski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2021 egzamin maturalny z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka białoruskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *А ў пушчы сіла*, którego autorem jest Яўген Вапа, odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 1 zadanie zamknięte; do tekstu *Мова і нацыянальная свядомасць* (autor: Юрый Хлапонін) – 2 zadania krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *У чым заключаецца асаблівая сувязь чалавека з малой айчынай? Паразважай над пытаннем, абавіраючыся на фрагмент паэмы Якуба Коласа Новая зямля, увесь твор і выбраны тэкст культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji utworu lirycznego (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Родныя вобразы*, którego autorem jest Якуб Колас. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie). Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		156
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	156
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	156
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	156
	ze szkół niepublicznych	0

¹ Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

	kobiety	93
	mężczyźni	63
	bez dysleksji rozwojowej	153
	z dysleksją rozwojową	3

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			20 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			170 minut
Liczba szkół			2
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			5
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)			

² Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

³ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	156	30	100	66	100	67	18
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	156	30	100	66	100	67	18
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

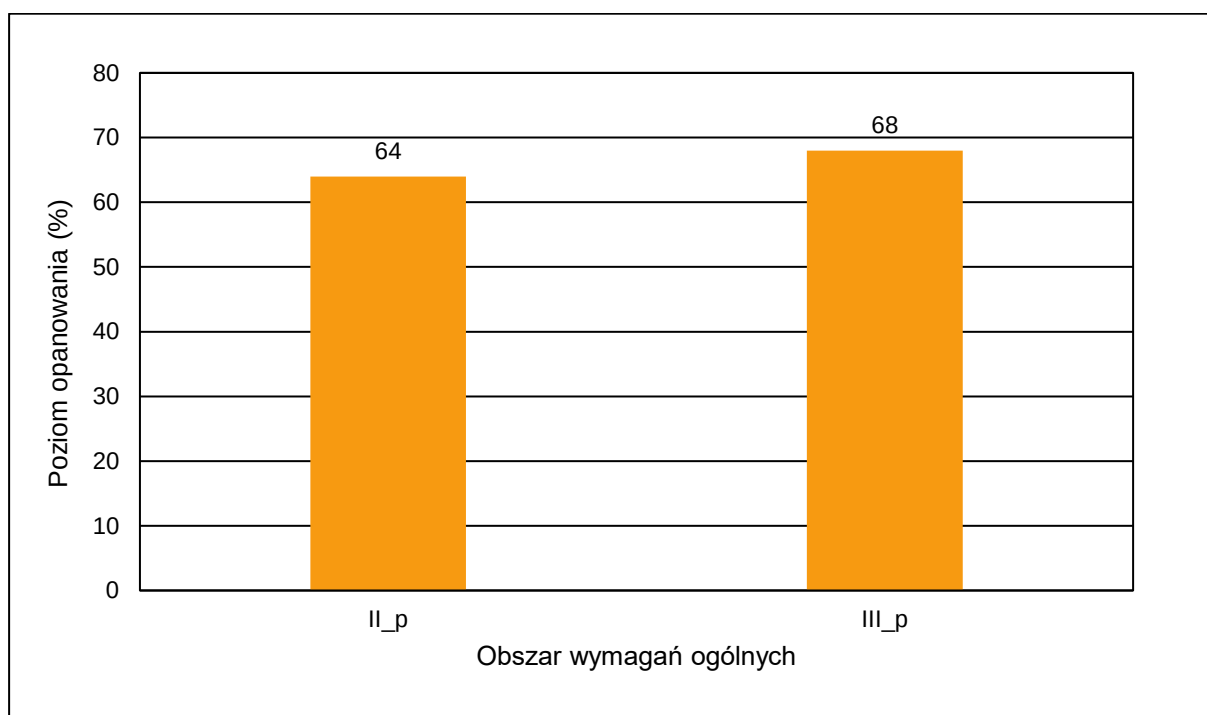
TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 2.8) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] związków frazeologicznych [...]) [...].	38
2.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3.11) Zdający dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (G).	24
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) Zdający odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	62
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (G).	72
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].	78
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).	67
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.6) Zdający rozpoznaje [...] intencje nadawcze.	71
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) Zdający wskazuje zastosowane w tekście środki językowe.	78
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.	69
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. III. Tworzenie wypowiedzi.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	94
Zamysł kompozycyjny		3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;	88

Spójność lokalna		3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	79
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	74
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	57
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	53

WYKRES 1.

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język białoruski. Poziom rozszerzony

W tym roku 21 osób to laureaci i finaliści olimpiady z języka białoruskiego, którzy byli zwolnieni z egzaminu maturalnego i na świadectwie mają wpisany wynik maksymalny.

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, w tym redagowania streszczenia, oraz badały ich świadomość językową. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu było zadanie 2., poziom wykonania – 24 %. Dotyczyło ono odczytania sensu tekstu oraz dobrania z tekstu czterech antonimów do wyrazów podanych w poleceniu. Niewielka liczba zdających przeczytała uważnie polecenie i odszukała wyrazy w tekście. Większość zdających podawała znaczenia, które w tekście nie wystąpiły.

Także niewielka grupa zdających poprawie rozwiązała zadanie 1., poziom wykonania – 38%. Rozwiązanie zadania wymagało od zdających wyjaśnienia czterech związków frazeologicznych kluczowych, dla zrozumienia sensu tekstu. Za poprawne wyjaśnienie czterech związków zdający otrzymywali 2 punkty. Najwięcej błędnych odpowiedzi dotyczyło związku *люди пра*, wyjaśniano go jako „ludzie czytający”. Zadania tego typu sprawdzają znajomość zasobu leksykalnego języka ojczystego i często występują na egzaminie maturalnym.

Zadania umiarkowanie trudne (zadanie 3. oraz 6.) dotyczyły odczytania sensów tekstów zamieszczonych w arkuszu oraz w przypadku zadania 6. – zredagowania streszczenia.

W zadaniu 3., zamkniętym (poziom wykonania – 62%), zdający mieli podane cztery zdania dotyczące znaczeń dosłownych i ukrytych zwartych w tekście i musieli określić zgodność zdań z sensem tekstu. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych zdań. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensu całego tekstu.

Zadanie 6 (poziom wykonania – 67%), wymagało napisania streszczenia. Poprawnie zredagowane streszczenie powinno zawierać jasno sformułowany temat tekstu, adekwatny poziom uogólnienia istotnych kwestii, które w związku z tym tematem zostały w artykule podjęte. Ponadto powinno być ono logicznie spójne i mieć liczbę słów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Aby prawidłowo rozpoznać strukturę tematyczno - rematyczną tekstu, zdający powinien był uważnie przeczytać tekst źródłowy, przeanalizować goi odpowiedzieć na pytania wyznaczające strukturę streszczenia: o czym jest mowa w tekście (temat), co mówi się w tekście na dany temat, a następnie zredagować poprawną

językowo wypowiedź. Maturzyści, którzy nie otrzymali pełnej punktacji za to zadanie, tracili punkty przede wszystkim za brak adekwatnego uogólnienia, z określeniem tematu tekstu trudności u większości zdających nie było. W kilku pracach zdający nie podjęli się napisania streszczenia.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Do zadań łatwych należały zadania: 4. (poziom wykonania – 72 %), 5. (poziom wykonania – 78 %), 7. (poziom wykonania – 71 %), 8. (poziom wykonania – 78 %). Jednak w tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo łatwych.

W zadaniu 4 należało dokonać parafrazy tytułu tekstu poświęconego powiązaniu języka ojczystego z pogłębianiem świadomości narodowej. Zdający w większości uwzględnili dwa aspekty tematyczne tytułu. Odpowiedzi na 0 punktów zawierały odwołanie albo do języka, albo do świadomości narodowej.

Zadanie 5., zamknięte sprawdzało rozumienie znaczenia słów. Zdający mieli przyporządkować słowa do ich znaczeń. Najwięcej błędnych odpowiedzi dotyczyło wyrazu *hipoteza*, które zdający mylili z wyrazem *hipnoza*.

Aby poprawnie rozwiązać zadanie 7. należało określić prawdziwość i fałszywość trzech zdań dotyczących sensu drugiego tekstu. Większość zdających poprawnie zrozumiała intencje nadawcze zawarte w tekście. Zadanie wymagało analizy treści tekstu oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich zawartych w poleceniu dystraktorów.

Również do kategorii łatwych należało zadanie 8., zamknięte, polegające na określeniu, do której grupy środków językowych należy sformułowanie *ключы для разумення*. Zdający w większości poprawnie wskazywali na metaforę. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich zawartych w poleceniu propozycji środków językowych.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu ⁴

Zadanie 9. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku białoruskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (poemat *Новая зямля*, którego autorem jest Якуб Колас, oraz wiersz *Родныя вобразы* tego samego autora). Zdający mieli do wyboru dwie różne formy wypowiedzi: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punkt wyjścia do napisania każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu poematu ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymaganie stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Тэма 1. У чым заключаецца асаблівая сувязь чалавека з малой айчынай? Паразважай над пытаннем, абпіраючыся на фрагмент паэмы Якуба Коласа *Новая зямля*, цэлы твор і выбраны тэкст культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od osoby zdającej napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło wielostronne rozważenie, na czym polega szczególnie więź człowieka z małą ojczyzną i rozstrzygnięcie tego problemu. Tekst literacki, który znalazł się w arkuszu, to fragment poematu *Новая зямля*, którego autorem jest Якуб Колас. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.), w którym realizacja wszystkich kryteriów, oprócz *poprawności zapisu*, została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

Айтыня - гэта рэс дорага кожнаму чалавеку. Гэта не толькі родны край, але маці і ~~тэця~~ ~~дзе сапраўды~~ тое маленькае месца, дзе чалавек нарадзіўся і выховаўся, з якой ён атаясамліваецца - малая айтыня. Яна вельмі важная для чалавека і тоснасці чалавека - яна на заўсёды застаецца ў памяці і выбірае ўсё на ўсё далейшае жыццё. Мату, мой тата, тутэйшы: сувязь чалавека з малой айтыняй ёсць вельмі асабліва, змяшчаецца ў памяці, турбот і ~~жыццё~~ чалавека да свайго роднай, малой айтыны.

У поэме пад загалоўкам "Новая зямля" Аляксандра Калас, у раздзеле ваеннамушын, "Зіма ў Парэччы", дэмаграфічна паказаная турбота чалавечага героя тым, што ён да свайго роднай айтыны. ~~Зіма ў Парэччы~~ ^{Праз} тое, што ён знаходзіцца вельмі далёка ад сваёй роднай турботы і ўспамінае не са смуткам. Вообраз роднай краіны, там яму дарогі, вітка яе жыцця, а яна найбольш вялікай марай ^{як} ёсць ~~успамінае~~ і ~~жыцця~~ на зямлі.

[illegible][illegible]

Апроч того, у оповіданні "Батько" Василь
Тимово можна знайти ~~много~~ багато матері-
яльних і не сув'язі з головними ~~а~~ героями. Цією
герої, Хведор Рудко, вертаючись до своєї рідної
землі після ~~много~~ років, у них ще і по-
смі'я були замінені великі думки до своєї
рідчини. Хведор, після смері жонки і доні

постановляе варуцца, нямедзею на тое, што
 жэно яго тым спешкаю неабходна. Тамое месца,
 радзіна, гэта месца, у якое ён вярнуўся многіх
 тудэй, працы і любові. ~~Не гэ~~ тое, што тым жа,
 дзяржавай уласнымі рукамі і вынарыскай не
 таючы для сабе, але тымсамым каб запамінаць
 другім людзям, яны паміраюць. Яны сьведчаць з ён
 былі прыгожай новай канфірмацыя з сям'яй,
 якім жа вельмі інтэлектуальна. У сьведчанні
 можна дакладна ўбачыць, які вельмі ён
 сьведча паміж гэтымі героямі а ^{малой} асобы.
 Раздумваючы, чаму ён так для
 чалавека зусім важны. Для некаторых ён
 з'яўляецца сям'яй, для іншых, для другіх сілай
 і любові. Сьведча паміж чалавекам і малой
 асобы ён вечны, не можна яго ~~заставіць~~
 згубіць.

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia). W pracy wystąpiły błędy stylistyczne i frazeologiczne.

Temat 1. był chętnie wybierany przez maturzystów. Na napisanie rozprawki zdecydowało się 117 zdających. Na uwagę zasługuje fakt, że zdecydowana większość zdających sformułowała stanowisko adekwatne do problemu podanego w poleceniu oraz że większość uzasadniła je trafnie i szeroko. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną oraz stosowny styl wypowiedzi. Najmniej punktów, podobnie jak w latach poprzednich, otrzymywali zdający za poprawność językową oraz poprawność zapisu.

Тэма 2. Зрабі аналіз верша. Пастаў інэрпрэтацыйны тэзіс і абгрунтуй яго. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў.

Na napisanie interpretacji wiersza zdecydowało się 20 osób.

Interpretacja utworu lirycznego *Родныя вобразы*, którego autorem jest Якуб Колас wymagała od zdających określenia nadrzędnego sensu wiersza, a tym samym wyznaczenia tezy lub hipotezy, której następnie zostanie podporządkowany wywód zawierający pogłębioną interpretację tekstu z odwołaniem do konkretnych kontekstów, o których jest mowa w wierszu, oraz uwzględniający funkcjonalną analizę środków i tropów stylistycznych. Nikt ze zdających nie otrzymał maksymalnej punktacji za realizację kryterium B, czyli za uzasadnienie tezy interpretacyjnej, za uzasadnienie trafne i pogłębione. Podobnie jak w latach ubiegłych zdający przywoływali argumenty tylko z tekstu, pomijając rozwinięcie kontekstów interpretacyjnych spoza wiersza. W kilku pracach podjęto próbę funkcjonalnej analizy środków i tropów stylistycznych. Jednak sprawne posługiwanie się językiem ojczystym, wykorzystanie wiedzy i umiejętności z poetyki oraz dbałość o spójność wypowiedzi i porządek argumentacyjny, pozostają dla zdających wciąż dużym wyzwaniem.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za koncepcję interpretacyjną spójną i niesprzeczną z utworem, poprawność rzeczową, spójność lokalną, kompozycję, poprawny styl wypowiedzi, poprawność językową. Obniżoną punktację natomiast za trafne, ale niepogłębione uzasadnienie tezy interpretacyjnej. Zdający zawarł w pracy uzasadnienie trafne, zawierające powiązane z tekstem argumenty na rzecz odczytania utworu, ale niepogłębione i to zarówno, jeśli chodzi o sfunkcjonalizowaną analizę środków stylistycznych, jak i analizę przywołanych kontekstów interpretacyjnych.

Przykład 2.

У верши Якуба Коласа і Родныя
 вобразы "ірыжы герай тужыць за айзной.
 Ён успамінае чашы, камі буй у сваёй старэцы.
 Мой тэзі тужыць за чын тужыня ірыжы герай і
 як гэта не яго ўспамінае.
 Ён называе родныя вобразы яго смуткам
 і радасцю, там таму, што з аднаго боку, гэта
 самыя добрыя ўспаміны, а з другога, ён ведае
~~я~~ тужыць за роднай старонкай і тое
 ірыжынецца да таго, што ён пачынае адчуваць
 боль і ~~мучыць~~ смутак. Ён задумоўваецца таму
 ж ён так моцна журніцца ірыжы герай
 стараецца зразумець сваі пачы пачыні. Ён
 збяртаецца да прыроды як да сваёй
^{моё} радзімы і ўзгадвае тут паказана, што ірыжы
 герай адчувае сябе бясспэна ў роднай краіне
 Мы можам ўбачыць яго прывязанасць да
 бацькаўшчыны. Радзіма, дзе яго сама важнейшае
 з запісам апаўдае пра пейзажы, пра курганы,

захищаючи нас, родної віскаї, рідкої. Родна
 віска – це місце, якого ми ніколи не забудемо.
 Навіть коли ми виїдемо, астанучи успам'ят, згадає.
 Родна місце – це ~~значення~~ ^{значення}, які ~~фармулює~~ ^{фармулює} ~~нам~~ ^{на}
~~погляд на світ і дивитися~~ ^{погляд на світ і дивитися} ~~вибора~~ ^{вибора} ~~чи~~ ^{чи} захищаючи
~~люди~~ ^{люди}, ~~словам~~ ^{словам}, ~~наш~~ ^{наш}, ~~шляхи~~ ^{шляхи}, ~~якими~~ ^{якими}
 виконують свою працю. ~~Голова~~ ^{Голова} ~~зауваж~~ ^{зауваж} ~~пам'ятає~~ ^{пам'ятає},
 адже їй і про це ~~нагадує~~ ^{нагадує}. Родина ~~астанка~~ ^{астанка}
 у ~~яко~~ ^{яко} ~~серця~~ ^{серця}. Будучи у ~~сепараті~~ ^{сепараті} з ~~родиною~~ ^{родиною}
 відчуває ~~смуток~~ ^{смуток}, ~~турботу~~ ^{турботу} за ~~батьківщиною~~ ^{батьківщиною},
 тому ~~що~~ ^{що} ~~там~~ ^{там} ~~ми~~ ^{ми} ~~зростаємо~~ ^{зростаємо}, ~~там~~ ^{там} ~~наші~~ ^{наші}
~~визнача~~ ^{визнача} ~~жизнь~~ ^{жизнь}, ~~наказує~~ ^{наказує} ~~світ~~ ^{світ}. Через ~~те~~ ^{те} ~~слова~~ ^{слова}
 і ~~наші~~ ^{наші} ~~мислитель~~ ^{мислитель} ~~згадає~~ ^{згадає} ~~я~~ ^я ~~розумно~~ ^{розумно} ~~ми~~ ^{ми} ~~мислю~~ ^{мислю},
 які ~~для~~ ^{для} ~~нашого~~ ^{нашого} ~~героя~~ ^{героя} ~~здається~~ ^{здається} ~~було~~ ^{було} ~~музика~~ ^{музика}.
 "Бачу і чую ~~вас~~ ^{вас} ~~тут~~ ^{тут}" ~~я~~ ^я ~~можу~~ ^{можу} ~~образити~~ ^{образити} ~~що~~ ^{що}
~~нашого~~ ^{нашого} ~~героя~~ ^{героя} ~~так~~ ^{так} ~~потра~~ ^{потра} ~~приближається~~ ^{приближається} ~~до~~ ^{до}
~~картинки~~ ^{картинки} ~~своїй~~ ^{своїй} ~~вісці~~ ^{вісці} ~~у~~ ^у ~~наше~~ ^{наше}, ~~що~~ ^{що} ~~їй~~ ^{їй} ~~багато~~ ^{багато} ~~як~~ ^{як}
~~навіть~~ ^{навіть} ~~будучи~~ ^{будучи} ~~далека~~ ^{далека} ~~від~~ ^{від} ~~тут~~ ^{тут}.
 Надіюються, у ~~верши~~ ^{верши} ~~сиріт~~ ^{сиріт} ~~героя~~ ^{героя}
~~говорить~~ ^{говорить} ~~про~~ ^{про} ~~мракоту~~ ^{мракоту} ~~до~~ ^{до} ~~за~~ ^{за} ~~батьківщиною~~ ^{батьківщиною},
~~яка~~ ^{яка} ~~для~~ ^{для} ~~яко~~ ^{яко} ~~сема~~ ^{сема} ~~важлива~~ ^{важлива} і ~~яко~~ ^{яко} ~~слова~~ ^{слова}
~~нагадують~~ ^{нагадують} ~~того~~ ^{того} ~~спрацювати~~ ^{спрацювати} ~~їй~~ ^{їй} ~~захистити~~ ^{захистити}
~~природой~~ ^{природой}.

Język ukraiński. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2021 egzamin maturalny z języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.⁴

Arkusz egzaminacyjny z języka ukraińskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Із Данії на велосипеді. Як і навіщо «копенгагенізувати» українські міста?*, którego autorem jest Дмитро Плахта, odnosiły się 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Коли тиша починає звучати – і ми її чуємо... Як харківський жестовий театр дозволив собі вийти за межі звичного* (autorka: Саміра Аббасова) – 2 zadania krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *Природа – це казковий світ чи небезпека для людини? Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведений фрагмент і весь твір Михайла Коцюбинського Тіні забутих предків. Звернись до іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji utworu lirycznego (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Contra spem spero!*, (autorka: Леся Українка). Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie). Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

⁴ Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		63
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	63
	z techników	0
	ze szkół na wsi	
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	42
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	20
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół publicznych	63
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	41
	mężczyźni	22
	bez dysleksji rozwojowej	61
	z dysleksją rozwojową	2

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	1
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		20 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		170 minut
Liczba szkół		5
Liczba zespołów egzaminatorów		1
Liczba egzaminatorów		2
Liczba obserwatorów ⁵ (§ 8 ust. 1)		0
	w przypadku:	

⁵ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

Liczba unieważnień ⁶	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)			1

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	63	50	100	86	88	83	11
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	63	50	100	86	88	83	11
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

⁶ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz 1327, ze zm.).

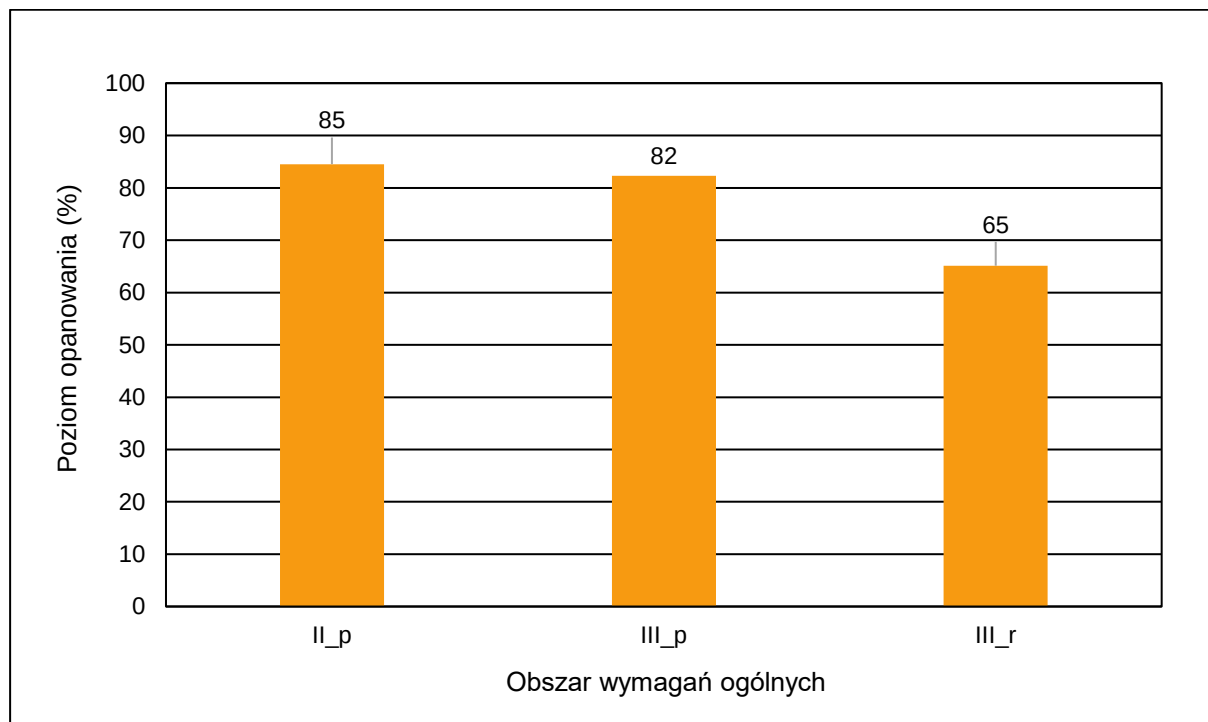
Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2. 13) Zdający dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, [...]) (G).	86
2.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3.11) Zdający dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów; rozpoznaje i dobiera antonimy (G).	94
3.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3.11) Zdający dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (G).	62
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) Zdający odczytuje sens [...] grupy zdań uporządkowanych w akapicie [...].	81
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.6) Zdający rozpoznaje intencje nadawcze.	95
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego.	87
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) Zdający odczytuje sens [...] grupy zdań uporządkowanych w akapicie [...].	63
8.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.	3. 11) Zdający dostrzega różnicę pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów [...]; rozpoznaje i dobiera synonimy (G).	71
9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) Zdający odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	90
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.	78
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. III. Tworzenie wypowiedzi.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	83

Zamyśł kompozycyjny		3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	84
Spójność lokalna			99
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	99
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	86
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	79

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język ukraiński. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

Egzamin z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. dotyczył tekstu *Майбутнє: технологізоване чи живе?* (autorka: Олександра Зубрихіна) i brzmiał *На основі наведеного фрагменту сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту і звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Танго – 1945:* (autor: Микола Вінграновський) i wiersza *Танго «Біла троянда»* (autor: Юрій Андрухович). Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 40 punktów. Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		22
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	22
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	8
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	5
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	9
	ze szkół publicznych	21
	ze szkół niepublicznych	1
	kobiety	13
	mężczyźni	9
	bez dysleksji rozwojowej	22
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			20 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			180 minut
Liczba szkół			17
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁷ (§ 8 ust. 1)			
Liczba unieważnień ⁸	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁵ (art. 44zzz)			0

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	22	8	100	26	2	31	25
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	22	8	100	26	2	31	25
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

⁷ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁸ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz 1327, ze zm.).

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ ORAZ INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Wymagania egzaminacyjne 2021			
	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...] i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	62
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); PR4.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu; PR4.8) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	91
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	70
Spójność lokalna			82
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	80
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	52
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	50

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, w tym redagowania streszczenia, oraz badały ich świadomość językową. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najłabiej

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 3., poziom wykonania – 62 %. Dotyczyło ono odczytania sensu trzeciego akapitu. Zdający musieli odnaleźć synonimiczne słowo określające *мірило, зразок для порівняння з чим-небудь*. Kilkoro zdających nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Również umiarkowanie trudne było zadanie 7. (poziom wykonania – 63 %), zamknięte sprawdzające rozumienie podstawowego słownictwa z dziedziny teatru, leksyka była związanego z sensem tekstu. W zadaniu należało dobrać znaczenia słów do ich wyjaśnień. Błędne odpowiedzi polegały na mylnym przyporządkowaniu terminów *dramat* oraz *przedstawienie*.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Zadania, które nie sprawiły zdającym większego kłopotu, dotyczyły wyjaśnienia poszczególnych sformułowań zawartych w tekstach, znajomości podstawowego zasobu leksykalnego języka ojczystego oraz rozumienia podstawowych sensów obu tekstów.

Najłatwiejszym zadaniem w arkuszu (poziom wykonania – 95 %) było zadanie 5., otwarte, polegające na poprawnym odczytaniu intencji nadawczych zawartych w ostatnim zadaniu pierwszego tekstu. Niewielka liczba błędnych odpowiedzi wynikała z niezrozumienia sensu całego tekstu.

W tegorocznej edycji (w przeciwieństwie do lat poprzednich) zdający bardzo dobrze poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 2., które sprawdzało znajomość podstawowego zasobu leksykalnego języka ojczystego i polegało na podaniu antonimów do podanych w poleceniu wyrazów. Zdający w większości (poziom wykonania – 94 %) poprawnie dostrzegli różnice dotyczące zakresu i treści w znaczeniu wyrazów.

Zadanie 9. (poziom wykonania – 90%) polegało na odczytaniu sensu tekstu oraz wnioskowaniu i wymagało podania dwóch cech teatru pantomimy. Kilka osób nie udzieliło odpowiedzi lub podało jedną cechę, wówczas nie otrzymali punktu.

Zadaniami łatwymi okazały się także zadania 6., 1., 4.

W zadaniu 6. należało napisać streszczenie. Poprawnie zredagowane streszczenie powinno zawierać temat przewodni tekstu, adekwatny poziom uogólnienia istotnych kwestii, które w związku z tym tematem zostały w artykule podjęte. Ponadto powinno być ono logicznie spójne i mieć liczbę słów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Aby prawidłowo rozpoznać strukturę tematyczno - rematyczną tekstu, zdający powinien był uważnie przeczytać tekst źródłowy, przeanalizować go i odpowiedzieć na pytania wyznaczające strukturę streszczenia: o czym jest mowa w tekście (temat), co mówi się w tekście na dany temat, a następnie zredagować poprawną językowo odpowiedź. Maturzyści w większości poprawnie zredagowali streszczenie (poziom wykonania – 86%). Ci, którzy nie otrzymali pełnej punktacji za to zadanie, tracili punkty przede wszystkim za brak uogólnienia poruszanych w artykule zagadnień. W kilku pracach zdający nie podjęli się napisania streszczenia.

Zadanie 1., zamknięte, dotyczyło rozpoznania neologizmu (poziom wykonania – 86%). Błędne odpowiedzi polegały na kwalifikacji autorskiego neologizmu *копенгагенізувати* jako zwrotu frazeologicznego.

Zadanie 4., zamknięte, sprawdzało umiejętność odczytania grupy zadań uporządkowanych w akapicie. Większość zdających wykonała je poprawnie – poziom wykonania – 81%. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych dystraktorów.

W zadaniu 8, otwartym należało dopisać po jednym synonimie do podanych wyrazów związanych z sensem tekstu. Większość zdających – 71% poprawnie rozwiązała zadanie. Błędne odpowiedzi dotyczyły wyrazu *мета*, zdający podawali *кінець* oraz wyrazu *молодик*, do którego zamiast wyrazu *хлопець* podawano *молода людина*.

Biorąc pod uwagę poziomy wykonania zadań, maturzyści w większości odczytali i zrozumieli zawarte w arkuszu teksty publicystyczne oraz dobrze opanowali umiejętności odczytania zawartych w tekście nieliterackim informacji zarówno jawnych, jak i ukrytych.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁶

Zadanie 10. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (powieść *Тіні забутих предків*, której autorem jest Михайло Коцюбинський, oraz wiersz *Contra spem spero!*, autorka: Леся Українка). Zdający mieli do wyboru dwie różne formy wypowiedzi: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punkt wyjścia do napisania każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu powieści ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innego tekstu kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób

⁶ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymaganie stawiane dłuższym wypowiedziom, czyli liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Тема 1. Природа – це казковий світ чи небезпека для людини? Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведений фрагмент і весь твір Михайла Коцюбинського *Тіні забутих предків*. Звернись до іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej, wymagał od osoby zdającej napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło wielostronne rozważenie czy przyroda to jedynie bajowy świat, czy jednak może stanowić zagrożenie dla człowieka i rozstrzygnięcie tego problemu. Tekst literacki, który znalazł się w arkuszu, to fragment powieści *Тіні забутих предків*, którego autorem jest Михайло Коцюбинський. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury. Temat pierwszy wybrała zdecydowana większość zdających –

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

З давніх давен природа, співіснуючи з морем, дає їй дуже багато не тільки фізичних благ, але й духовних. Чому так? що тиша повітря і на спокійні її простори, дозволяють наповнитись нам силою, відриває від матеріального світу.

Однак людина багато не розуміла. Звідси і північні погані міфології різних народів. В плані народних вірувань українці дуже багатий народ, і це буде проявлятися в навіяних ^{уявах} мистецтві. В літературі природа-карбовий світ, який досконалий і загадковий, і несе небезпечу.

В представленому фрагменті перед нами постає маленький хлопчик - Іван - головний герой повісті Котляковського. Це з київського хлопчик, який оповідає і мінімізує все, що його оточує. Приймаючи за зброю свої

факт, що мбїр обмїр написав по пїслї поїздки на гуцульщинї, став зрозумїлим все, що він списує. А саме український народ їїр завжди використовує специфічно кримськотурецькї і вірвантєвскї. Читачи фрагменту можуть зробити висновок, що для Гвана природа це щось каркове, їїрне, він жєє про всї її небезпекї і уникатї їх, а водночас користуватись з всїх її благ. Природа для нього є справжнім живим організмом, що має свої форми, власний голос і свої емоції. Провороти нас за пасїкнем художнї головний герой мав розставити можливостєй пізнавання природу. В свої сїм років Гван був люди схожий на мольбача, природа несла для нього тільки зацікавлення, захоплення, небезпека здавалась далеким.

Вернувшись додому новий текст твору "Жїтї дїтських лїт" ми памїтати мейдатор-фору свїтлу природи – з дружнього моринї до небезпечного та наївнї смертельного. Жїтє свєтлї мартїки-коханкї Гвана – головний герой знаходить в природї свій баланс. Він їїє в мїс на довгї роки, щоб вїновити свою душевну зївковату. Звертаючись в сєю, Гван падає в безсїєство. Говно знову, природа дружна бачить, їїється своїми благами. І тільки напруженї твору проявляється все

ї хитастись на небезпекіснє. Їїм же з'являється Мавка, яка і розповідає йому про мамі. Хоча хлопець прекрасно знав про мамі, віривав Чугайшира, сам пішов на смерть, це показує, що люди, які цього не знали, могли невідомо піти на ризик. В цьому казковому світі проявляється свого небезпеку.

Розкажи мені, що література природи відбувалася не тільки в українській літературі, є півір польського поета Лесьюка "Учоплення зелени". Головним героєм твору є мандрівник, який хоче пізнати саму суть природи, але загорився жарко сонно. В пошук за тими ж керосинками по квіточкам, він потрапляє в пастку, і, швидко за все, помирає. Цей півір показує, що людина сама наслідком природного, що викиді, казкові ухобні циклоні, які залишаються писати в світі природи, ніколи все не будуть нам доскупні. В цьому поєднанні небезпек квіточкої нам силі - вона не стане нам зрозумілою все ніколи.

Отже, природа та її образ знаходимо свої інтерпретації в різних епохах різних авторів. Рока завжди залишалась тими ж квіточками і впливочетим же люди. Проходять свого

модифікацію слогану в її форму, поспіє до найвої
найкраще особи, при чому завжди по допомогат-
ля мови, то приносила їй лихо, але
ніколи не відкидала свої мати мови до кінця.
А ми нас, шорей, кожній на небезпечне-
завжди наслідків.

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Тема 2. Проаналізуй наведений твір. Визнач тезу й обґрунтуй її. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів wymagał interpretacji wiersza *Contra spem spero!*, którego autorką jest Леся Українка.

Cztery osoby wybrały temat 2.

Interpretacja utworu lirycznego wymagała od zdających określenia nadrzędnego sensu wiersza, a tym samym wyznaczenia tezy lub hipotezy, której następnie zostanie podporządkowany wywód zawierający pogłębioną interpretację tekstu z odwołaniem do konkretnych kontekstów, o których jest mowa w wierszu, oraz uwzględniający funkcjonalną analizę środków i tropów stylistycznych. W kilku pracach podjęto próbę funkcjonalnej analizy środków i tropów stylistycznych. Jednak sprawne posługiwanie się językiem ojczystym, wykorzystanie wiedzy i umiejętności z poetyki oraz dbałość o spójność wypowiedzi i porządek argumentacyjny, pozostają dla zdających wciąż dużym wyzwaniem.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów we wszystkich kryteriach. Odwołał się do kontekstów spoza wiersza, przedstawił pogłębioną analizę.

Przykład 2.

Люди на протязі цілої своєї історії му-
 сими зустрічатися із проблемами, котен-
 так само як інші мусять у своєму жит-
 ті подолати якісь труднощі. Від-
 різняються ставлення людей до проблем. На
 мою думку, варто обрати оптимістичну по-
 ставу. ~~життя~~ Саме таку поставу популяризує
 Леся Українка у своєму вірші „Contra spem
 spero!”. Я вважаю, що через цей твір українсь-
 ка поетеса показує власну життєву поставу
 оптимістки.

Тому я вважаю, що через вірш „Contra spem
 spero!” промовляє до читача саме Леся Українка?
 До Перед Передовсім, звернемо увагу на
 заголовок вірша, який є написаний не ук-
 раїнською мовою, тільки на латині. Це вже
 перший зв'язок з особистістю поетеси, бо з її біо-
 графії знаємо, що вона вивчила багато інозян-

них мов, серед яких була латинська.

У своїй вірші Л. Українка використовує багато знаків оклику. Це показує їй іншім її бачення життя, радість з життя та втілює її слів.

Леся Українка починає вірш з того, що проганяє "осінні хмари" дум та радіє весні. На мою думку, в цій вірші осінні хмари виступають символом турби та терпіння. З біографії поетеси знаємо, що вона з малого віку тяжко хворіла і мусила терпіти біль ціле своє життя. Весна виступає як символ молодості, краси та відродження. Тобто Леся Українка проганяє печальні думки про своє здоров'я, щоб зустріти свою молодість, натиснитись їю та чудово її провести. Поетеса не хоче у "тало, в голосінні", тобто у турбі, проводити свою молодість, яка буває лише раз у житті. А Леся Українка надиhaє оптимізмом, не дивлячись на своє ватке життя. Вона пише, що треба тиснитись молодістю, прекрасним часом, що у всьому, навіть поганому, завжди можна знайти щось доброго, красивого (символ волю квітів) та надію на "весну", тобто відродження, нове життя. Знаєш це надію поетеса на нову, вільну

гарну Україну. Я відбрала це так, бо з біографії Лесі Українки відомо, що вона була патріоткою та громадською активісткою. Поетеса також метафорично описує роботу свій вплив свого діяльності на рік визволення України: за допомогою ^{метафори} важкого каменя, яке вона підіймає у круту гору і не журиться, тільки співає веселу пісню (вірогідно стрілецьку), бо є справжньою оптимісткою і не втрачає надії. Саме про надію говорить поетеса у заголовку. Лише у ньому, що «сподівається без надії». За допомогою такого оксюморуна поетеса підкреслює свій нескінченний оптимізм.

Леся Українка пише також про те, як вона ~~шук~~ не спить, тільки ~~шук~~ на небі провідної зірки. На мою думку це означає, що поетеса намагається взяти від життя все що можливе, не хоче нічого пропустити або змарнувати якогось шансу.

На мій погляд, у вірші «Contra spem spero!» ~~це~~ Леся Українка ділиться з читачем своїм досвідом. Поетеса розповідає, що будучи ще молодою, вона але вте з великими проблемами зі здоров'ям, вона обрала для

себе... життєву... поставу оптимістки та...
буде... її... дотримуватись. Тожеса... стверджує,
що... вибирає... жити... повним... життям...
яскравим... щасливим... життям, насолоджу-
ватись... молодістю; # але... такою... надія-
тися на нову... щасливу... вісню... України...
і... вірити... в її... щасливе... майбутнє... навіть...
тоді, коли... не має... причин... надіятися...

Poziom rozszerzony

Do egzaminu z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiły 22 osoby, większość wybrała temat 1. (20 osób). Arkusz egzaminacyjny zawierał dwa tematy wypracowań do wyboru. Zadania sprawdzały umiejętności rozumienia tekstu krytycznoliterackiego (temat 1.) oraz analizy i interpretacji porównawczej utworów literackich (temat 2.), a także tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. Integralną częścią tematu były załączone teksty (na poziomie rozszerzonym są to zazwyczaj teksty spoza podstawy programowej), które stanowią dla zdającego punkt wyjścia do własnych rozważań. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej był to tekst *Майбутнє: технологізоване чи живе?*, którego autorką jest Олександра Зубрихіна, natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa utwory poetyckie: *Танго – 1945* (autor: Микола Вінграновський) i *Танго «Біла троянда»* (autor: Юрій Андрухович).

Każdy z wybranych przez maturzystę tematów musiał spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi w języku ukraińskim, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza).

Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie (zawierać funkcjonalnie dobrane inne teksty kultury oraz konteksty interpretacyjne), w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym oraz czyli liczyć minimum 300 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego (kryterium A), poziom uzasadnienia (kryterium B), i poprawność rzeczową (kryterium C). Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁴

A. Wypowiedź argumentacyjna

Тема 1. На основі наведеного фрагменту сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту і звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

Napisanie wyczerpującej wypowiedzi argumentacyjnej w związku z tekstem *Майбутнє: технологізоване чи живе?* (red. Олександра Зубрихіна) wymagało szeregu umiejętności złożonych związanych z określeniem głównego problemu tekstu źródłowego, sformułowaniem i odtworzeniem zasadniczych jego tez, określeniem własnego stanowiska wobec stanowiska autora tekstu źródłowego, skonstruowaniem własnego wyводу argumentacyjnego zawierającego sfunkcjonalizowaną analizę konkretnych tekstów kultury w związku z obroną tezą lub hipotezą, syntetyzowania i uogólniania własnych rozważań oraz zachowania poprawności językowej.

Poniżej przykład wypracowania ocenionego na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

На мою думку, в поданому тексті авторка розглядає проблему людини і часу, роль людини в майбутньому, чи лишилася взагалі в цьому світі місце для неї. Авторка тексту вважає, що майбутнє в руках тих людей, котрі зможуть воно досягнути.

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

до вищої майбутньої сучасності, вірові-
 ратимуть їм. Проте, люди не змигнуть,
 людина надалі буде потрібною, адже
 без неї світ не існуватиме, він не
 розвиватиметься. Масами, бачо про-
 тежуть люди найбільш широкі, а масові
 ті, котрі не тежуть існуючим, а
 стрімко ідуть вперед – саме вони бу-
 дуть потрібними майбутньому світові.
 Сьогодні доволі часто можна почути
 слова, котрі вказують на недоліки на її
 слабкості перед роботами. Безперечно
 тривала праця, безосмісленість, вісуність
 поняття „втомиленість” – все це зусилля
 збиткових людей, тільки з котрих
 витратимо більшу частину відведено-
 го їм. Всевишнім зусилля те, аби сьогодні
 людство теж в комфорті, використо-
 вуючи їхній винахід. У наведеному тексті,
 Олександр Зубрихін, „Майбутнє: техно-
 логізоване, чи живе?”, авторська підтверджує
 вищесказане словами Андрія Ліпика. Про
 нього думаю, він дійсно правий. Роботи
 напевно чи колись зможуть заступити
 справжню людину, адже саме
 людина в будь-якому випадку визна-

бачили за рахунок кількості наданих їй
виг. патентів функцій, можливо навіть
не знали про їх існування, намагається
робити навряд чи ^{визначити} повний
список повних наведених людських
рис. вичінь, здібностей.

Тринадцять років, котрий просив
її жити мимикши, мостяк іно
целював собі найкраще через неможу з
теперешнім є Жецький - персонаж
повісті Бенедикта Гуса „Мимика”.
Противний дитинство з батьком,
„ремізією” котрого був Наполеон, Жецький
- мимикши, переїхав це від батька,
сам того не усвідомлюючи. Через
неактуальне сприйняття тогочасної
судасності, неможу зрозуміти доктину
судасних людей, чоловік против все
життя в стані огікування великим
можетом претя, котрий, від ді
комись стався, був претя Наполеона,
що було вже тоді неможетим. Проте,
Жецький вірив у власну дитину іно
до останнього подіку, що, на жаль,
так і не досягав. Чоловік сам розбав
себе претя, жовути мимикши.

Ї Представництво проблеми пристосовування людини до вищої життя, що виживає наймудріший, є героїня повісті „Жієні Вітреш”, Маргарет Мітвал – Скарлет О’Хара, котра, ідучи супроти старим правилам, стереотипам суспільства, котре жинь старим помилкам на житті. Вважало, що справжнє леді не має права самостійно заробити гроші, для неї це мусить робити чоловік, а для леді лише повинна займатися хатніми справами та виховуванням дітей. Проте, жиньмієтка Скарлет довела котрому, що жиньги згідно цьому, старому „як світ” стереотипові, цей світ не має майбутнього. Скарлет цілком видралися з бідності, створила власний бізнес-бізнесмен, довела котрому, що сучасна жинька може все, навіть бізнес мит чоловік. Нарешті, люди, котрі надали про-довжувати жити примиренням, на-дали жинь в бідності та раку-ванн коїїх. Проте, Скарлет, етрієко ідучи вперед, протина решту надали жинь в благоутві, власне, до того і

прагнула бачити її далюмовидність, смугкості, швидка адаптація до вищої емоційності врання і від відно-
те, надана їй суверенний висхідний
рівень життя.

Отже, підсумовуючи, можна з впевненістю
ствердити, що в поданому тексті авторка
розуміє проблему людини і часу.
Середня з того, можна вкотре
впевнитися, що майбутнє вишлася
смугкості, швидкості в прийнятті
рішень та дій. У майбутньому місці
є лише для потрібних, емоційних мо-
делей, котрі не падають духом, готові
боротися, невпинно працювати, стрімко
йдути вперед; але тих хто не доїть се-
рцем, вище знайти вихід у будь-якій
настандартній ситуації. Все буде
кращим та більш комфортним. Треба,
не варто здивувати про цінність
людей, адже лише людському розумо-
ві під силу керувати таким
змістовним, яким, автентичним і
цікавим світом.

Większość zdających zrozumiała załączony do arkusza tekst, odkryła jego filozoficzny charakter. Jednak określenie problemu zgodne z tekstem źródłowym oraz sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu okazało się dla maturzystów umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 62%). Tylko część w sposób wyczerpujący, trafny

i pogłębiony potrafiła odnieść się do określonego problemu. Kryteria A i B w przypadku tego typu wypowiedzi argumentacyjnej trudno rozdzielić, ponieważ to, jak maturzysta zrozumiał tekst oraz jakie główne tezy z niego wybrał, warunkowało jego stanowisko wobec problemu i uzasadnienie tego stanowiska. W pracach pojawiły się nieliczne błędy rzeczowe. Za tę część oceny wypracowania maksymalną liczbę punktów otrzymało 91% zdających.

Zdecydowana większość zdających nie miała kłopotu z zachowaniem spójności wypowiedzi oraz stosownego stylu wypowiedzi. Najniższe kompetencje zaprezentowali zdający, jeśli chodzi o poprawność językową (poziom wykonania – 52%) oraz znajomość ortografii i interpunkcji ukraińskiej (poziom wykonania – 50%).

B. Interpretacja porównawcza

Тема 2. Зроби порівняльний аналіз наведених творів. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

Przedmiotem interpretacji były wiersze *Танго – 1945* (autor: Микола Вінграновський) i *Танго «Біла троянда»* (autor: Юрій Андрухович).

Na napisanie interpretacji porównawczej zdecydowały się 2 osoby. Poprawne rozwiązanie zadania wymagało zinterpretowania obu wierszy i dostrzeżenia problemów wspólnych na różnych poziomach tekstu w formule wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający musiał przedstawić własną koncepcję interpretacyjną, czyli propozycję odczytania zestawionych ze sobą dwóch tekstów lirycznych, powinien także odkryć i przedstawić sensy tych tekstów oraz ustalić, jakie między nimi zachodzą podobieństwa i/lub różnice. Rozwiązując poprawnie zadanie nie należało tworzyć dwóch odrębnych interpretacji, ograniczając się do krótkiego zestawienia zawartego np. w zakończeniu wypowiedzi, ale należało umiejętnie i równocześnie na wielu poziomach wyszukiwać, przetwarzać informacje dotyczące wspólnych obszarów obu tekstów. Napisanie analizy porównawczej okazało się dla zdających trudne.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.) ocenionego na minimalną liczbę punktów w kryterium A i B, na 0 punktów za poprawność języka i zapisu, z obniżoną punktacją za kompozycję oraz maksymalną punktacją w zakresie poprawności rzeczowej, spójności lokalnej oraz poprawnego stylu.

Przykład 2.

Чим є танго? Танго це танець двох людей
зазвичай чоловіка і жінки. В танго
пара танцює швидко, близько і мило
гарно. Жінка повинна бути вдіта в обличчю
одержаву, а чоловік також, але зазвичай
на його прудка в вир'ї. Для того
щоб танцювати танго треба мати добре

Тіло і велике бахання до самого
танцює.

Микола Вінуковський в вірші
„Танго - 1945” описує пару. Чоловіка
і жінку. Автор пише про те, ~~як~~ як
чоловік голубок голубку запросив на
танець. Він став на увазі пару. Це ~~якщо~~ якщо
дізналися про читавши вірш пізніше.

В вірші: чоловік описує те що
танцювати танго він вміє але не
дуже добре ~~як~~ ^{як} того танцює в півночі.
Потім автор пише про те що чоловік
чотири роки ~~як~~ ^{як} тримав в руках
автомат. Автор питає в той жінки
читавши хрестові кобати і часи
її держуть ~~як~~ ^{як} на білі нбого.

Порівнюючи любов к солов'ї
автор хоче сказати розповісти те що
любов може спалити навіть сирінок
і буде похорох в Дачі такий
приклад він охарактеризовує ~~як~~ ^{як}
любов цього чоловіка до тієї жінки.
На жаль в вірші описано те що
чоловік є на Докбасі. Він дуже
тусує за своєю жінкою. Дачі
приклад кохання і голубня автор

удоводнює їх сущому мовов.

Дру Андрюхович в вірші

Танго „Тіла трюнда” пише про танго

як сам танцює. На початку вірша

автор дає роки зсатто двадцети

і тридцети. Цим автор хоче сказати

про те що танго як танцює ~~або~~

як вкдосані як з чоловіками іосіккою

створюються в таких роках. Безпритупне

танго яке появилось через романтику

і молоді. Говорять нам про те що танго

зазвичай появилось в молодих

пар. Мелодіє танго захоплює всіх

набаче і навіть керехожих.

На автор дає ~~дуже багато~~ прикладів

людей які звартають увагу на

мелодію танго і сам танцює. Прикладами

в вірші є хлопчиська в куртузках,

пасажири в авто, поліцейський.

В вірші автор ~~ни~~ говорить про те що

пара яка танцює танго танцює його

не просто так. Вони танцюють бо

це шанс не вийти з молоді ~~бо~~ стати

серіями і рввйти в світ богатих

людей які зазвичай є не

п'ятдесят і шістдесят. Автор описує

то як ~~в~~ такому статусі живуть люди.
 Говорить про те що це не стек як
 в тридцять років. Що після п'яти
 тільки овалі: шедасів, де уалішки
 і' рідять навколо. Подорожі по містах
 і є кавіть расі на землі. В богатому
 обіт, є кавіть поплонки і поплонки,
 енбудуть говорити слово - похай.
 Порівнюючи вірши мохси зауважити
 схожість і різницю. Схожість вираз
 в тому що, в двох віршах говориться
 про танго, і про те яке танго є захоплюючим
 і Різниця цих віршів така що в першому
 вірші описується пара яка даєно
 від себе, говорить про армію про Доклас,
 Описується слухати і тускноту шевелення
 за коханою і жінкою. А в другому
 вірші говориться про пару яка
 танцює танго тільки для того
 щоб не вмерти з голоду і дістатися
 про до вищої групи суспільства.
 Мохсу сказати що танго
 в двох віршах є різне але для
 мене танго завжди маєте саме
 значення. Танго це танцюв людей
 які захоплює своєю маленькою
 атмосферкою і романтичністю.

Język litewski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2021 egzamin maturalny z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka litewskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Dirbtinės kalbos*, którego autorem jest Jonas Šukys odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Teisė pamiršti – slenkanti kultūros revoliucija internete?* (autorka: Aleida Assmann) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej i brzmiał *Ką žmogui reiškia laisvė? Svarstykite remdamiesi pateikta ištrauka iš Vinco Krėvės dramos Skirgaila, visu kūriniu ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Lietuviškam žodžiui*, którego autorem jest Bernardas Brazdžionis. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie). Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		23
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	23
	z techników	0
	ze szkół na wsi	23
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	23
	ze szkół niepublicznych	0

¹ Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

	kobiety	13
	mężczyźni	10
	bez dysleksji rozwojowej	21
	z dysleksją rozwojową	2

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieśłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			20 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			170 minut
Liczba szkół			1
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)			0

² Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

³ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	23	54	96	74	84	75	10
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	23	54	96	74	84	75	10
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

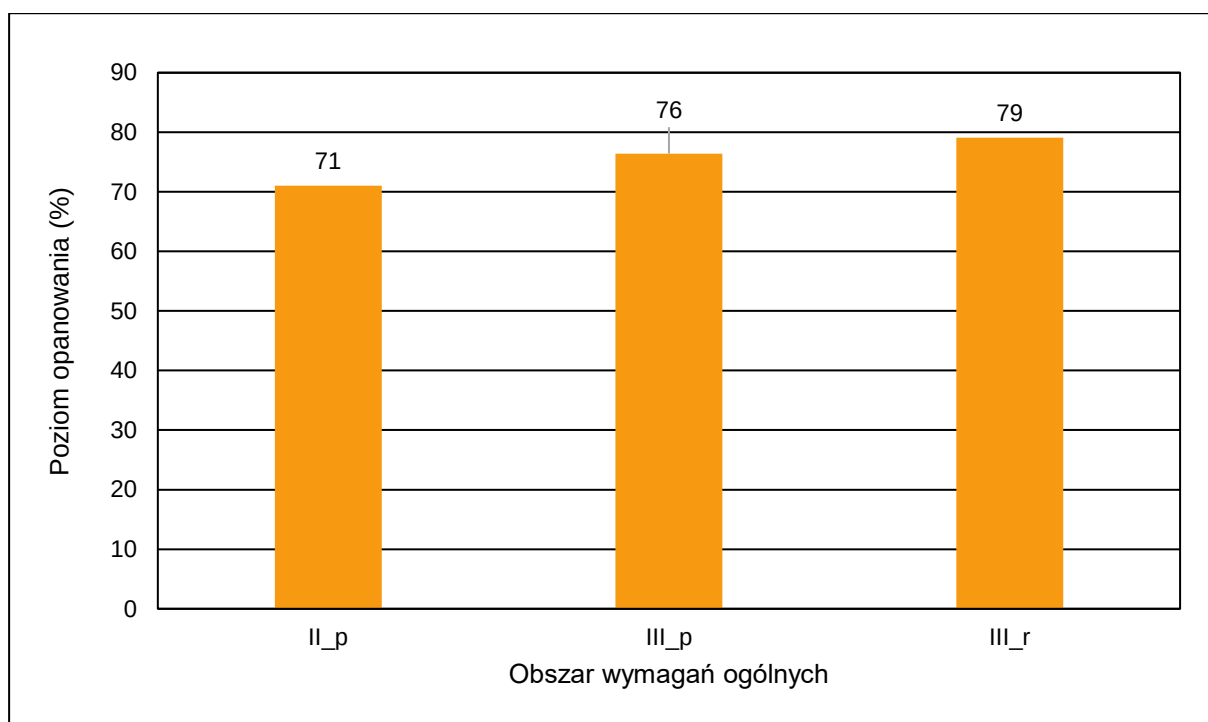
Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	78
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) Zdający odczytuje sens tekstów [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	65
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.7) Zdający wskazuje [...] zastosowane w tekście środki językowe.	48
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) Zdający dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego.	74
5.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym [...].	3.11) Zdający dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów [...]; rozpoznaje i dobiera synonimy [...] dla wyrażenia zamierzonych treści (G).	70

6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	91
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.3) Zdający zna pojęcia stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy [...] (G).	100
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) Zdający odczytuje sens tekstów [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	52
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. III. Tworzenie wypowiedzi.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.	75
Poprawność rzeczowa		4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	96
Zamysł kompozycyjny		3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;	93
Spójność lokalna		3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	93
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	97
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	61
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	50

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język litewski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

Egzamin z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. brzmiał *Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite. Naudokitės Mildos Česnavičiūtės apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių*, natomiast temat 2. dotyczył napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Lopšinė* (autor: Jonas Aistis) i wiersza *Lopšinė* (autor: Vincas Mykolaitis Putinas). Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 40 punktów. Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		19
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	19
	z techników	0
	ze szkół na wsi	19
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	19
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	11
	mężczyźni	8
	bez dysleksji rozwojowej	18
	z dysleksją rozwojową	1

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			20 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			180 minut
Liczba szkół			1
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁴ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ⁵	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁵ (art. 44zzz)			0

⁴ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	19	38	100	83	90	79	17
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	19	38	100	83	90	79	17
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ ORAZ INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Wymagania egzaminacyjne 2021			
	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...] i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	81
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); PR4.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu; PR4.8) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	84
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	89
Spójność lokalna			92

Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	92
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	63
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	50

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, w tym redagowania streszczenia, oraz badały ich świadomość językową. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 3., zamknięte, poziom wykonania – 48 %. Dotyczyło ono warstwy językowej tekstu i sprawdzało umiejętności związane z rozpoznaniem struktur językowych obecnych we fragmencie artykułu *Dirbtinés kalbos* (autor Jonas Šukys). Należało w nim wybrać cechy języka tekstu, zawarte w trzech zdaniach w tabeli. Część zdających błędnie doszukała się w tekście słów pochodzących z dialektów.

Także umiarkowanie trudnym było zadanie 8. (poziom wykonania – 52%), zamknięte. Sprawdzało ono umiejętność odczytania drugiego tekstu publicystycznego z uwzględnieniem zwartych w nich informacji jawnych, jak i ukrytych. Poprawne rozwiązanie zadania wymagało od zdających zrozumienia sensu całego tekstu oraz jego struktury, a także uporządkowania głównych idei wywodu autora. Błędne odpowiedzi w większości dotyczyły liczby mediów cyfrowych, o których była mowa w tekście.

Zadanie 2., zamknięte (poziom wykonania – 65%), dotyczyło tekstu pierwszego. Wymagało ono odczytania i zrozumienia treści poszczególnych akapitów. Za cztery poprawne odpowiedzi zdający mógł otrzymać 2 punkty. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich dystraktorów zawartych w tabeli.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Zadania, które nie sprawiły zdającym większego kłopotu, dotyczyły umiejętności parafrazowania informacji zawartych w tekstach, znajomości podstawowego zasobu leksykalnego języka ojczystego oraz rozpoznawania stylów językowych.

Wszyscy zadający poprawnie wykonali zadanie 7., zamknięte i poprawnie wskazali styl tekstu *Teisė pamiršti – slenkanti kultūros revoliucija internete?*, którego autorką jest Aleida Assmann.

Również większość zdających (poziom wykonania – 90%) wykonała zadanie 6. i poprawnie wyjaśniła sformułowanie *atminties protezas* zawarte w drugim tekście. Niewielka liczba błędnych odpowiedzi polegała na tym, że zdający wyjaśniali słowo *protezas* bez związku z tekstem i rozumieli je dosłownie.

Zadanie 1., otwarte sprawdzało rozumienie tekstu. Zdający mieli wyjaśnić cztery kluczowe dla tekstu pojęcia, dotyczące języków. Większość zdających dobrze poradziła sobie z odczytaniem podstawowego sensu tekstu – poziom wykonania – 78%. Błędne odpowiedzi dotyczyły wyjaśnienia sformowania *nacionalinė kalba*, zdający mylili pojęcia *nacionalny* z *internacionalnym*.

Zadanie 4. (poziom wykonania – 74%) polegało na napisaniu streszczenia. Poprawnie zrehabilitowane streszczenie powinno zawierać jasno sformułowany temat tekstu, adekwatny poziom uogólnienia istotnych kwestii, które w związku z tym tematem zostały w artykule podjęte. Ponadto powinno być ono logicznie spójne i mieć liczbę słów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Aby prawidłowo rozpoznać strukturę tematyczno - rematyczną tekstu, zdający powinien był uważnie przeczytać tekst źródłowy, przeanalizować go i odpowiedzieć na pytania wyznaczające strukturę streszczenia: o czym jest mowa w tekście (temat), co mówi się w tekście na dany temat, a następnie zrehabilitować poprawną językowo odpowiedź. Maturzyści, którzy nie otrzymali pełnej punktacji za to zadanie, tracili punkty przede wszystkim za brak umiejętności wyboru najważniejszych informacji oraz ich uogólnienia.

W zadaniu 5. (poziom wykonania – 70%) należało odszukać w tekście synonim do wyrazu *sujaukti*. Część zdających zamiast odszukać synonim tego wyrazu w tekście, pooddawała własną propozycję synonimu.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁴

Zadanie 9. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku litewskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (dramat *Skirgaila*, którego autorem jest Vincas Krėvė, oraz wiersz *Lietuviškam žodžiui*, autor: Bernardas Brazdžionis). Zdający mieli do wyboru dwie różne formy wypowiedzi: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punkt wyjścia do napisania każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu powieści ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innego tekstu kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego i ich fragmentach zachowano oryginalny zapis (stylistikę, składnię, ortografię i interpunkcję).

poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymaganie stawiane dłuższym wypowiedziom, czyli liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

1 tema. Ką žmogui reiškia laisvė? Svarstykite remdamiesi pateikta ištrauka iš Vinco Krėvės dramos *Skirgaila*, visu kūrinio ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej, wymagał od osoby zdającej napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło wielostronne rozważenie czym dla człowieka jest wolność i rozstrzygnięcie tego problemu. Tekst literacki, który znalazł się w arkuszu, to fragment dramatu *Skirgaila*, którego autorem jest Vincas Krėvė. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

[illegible]

[illegible]

Teigsmi laisvī nā nēk. pā blāngēn. Kānā tautā laisvā nē zīnēgus. Tai
 pūklai suprotā pāgūnānīs V. Kvei drāmā veikot, dīlēs kunnigakētīs Skogailā.
 Vis dēta, jō kāa, dēi dīetvān gērovēi nēvān lēgpa. Kēlān j. laisvī mēa. pāt
 pūklēi sēpēi sū samoklāis, kānāis, konfliktāis, nēnspējamān pūklēm. dīetvāi pīēmūs
 kūtētē, tūa dōn sūnkām. Skogailā kāp vālvāis atzādā kūtēkēis tār kūtē-
 kšēnēgēis nē pāgūnēis. Nāis nāa ^{sīa} ~~sīa~~ nāp tēngēi nēo kōn gēnānā, sīkēi
 nēpūklā sūm pēi, kānā sū pūclāis, nēkāp nēšmānē kāp tār pūclānēti jō nōvāi tūa.
 dīetvā, tānān pīēnā kūtēi pātēi kāp zīnēgus nē vālvāis nēlān pān tāmāi
 pīnēti splendānūs, ē pūclāi tīk lāvēi oti kāmā mōmētā, kād jō pānānēti. Tār
 dēpōnēk, jītānūs, pēnāpēk vālvāis. Nēkō nēvāzēmās vālvāis sīkēmās, ~~tātēti~~
 jō ~~kā~~ jōs, skomē⁴ lūtēndē jām pātē. Jām kārē, pātēkēs nēatītinkām kēlān ~~tīkō~~
 nēgālīgā sūgējēti atēn. Skogailā pīalānēj nē tīk kāp zīnēgus, bēt tār pāt kāp
 vālvāis nēnspēkēs sūgējēt tautāi laisvīs dīdēpēi, nēi nēgālītē pīēnē.

[illegible]

...bet laimingai. Vienas kitą labai mylėjo, ir dėlto bandėsi laisvą sunku buvo gyventi. Žmonei daliai priėjo, bet tik stipriai užsėdėjo, pamaš, žmonių sielos patvirtai, kaip Petras niekada nesistatė su tautos laisvei praradimu. Jie žinojo, kad kada nors Lietuva bus laisva, bet ~~kad~~ tai galėjo tapti realybe tik jei tauta moksli ir drąsiai kovos vanden laisvei. Dėl šio šios sąlygos, bei nolo nutikanti šeimai geresni gyvenimo Petras išsivadėjo laimės, pamaš žmogų, ir išėjo kakti į mišką tarp partizanų, pradedus 1863m. sukilimai. Šis įvykis sušalę įamžino šeimos planus, nutraukė je laimę, sąjauvė sąjauvė. Netur jau kelia atgal sukilimai buvo apšaukti valstybei priešais, o sukilimas žuogo. Jau miško braviai tarp ir neiškęgo dieturui laisvei, tačiau tuo kaip ausdugiai, ~~ta~~ amžini tautos mylėtojai, išlaikins ^{bet} savo sielas nuo priešų priekandos. Petrai buvo už nuską, santarū dieturui jis mylėjo žmogų bealygiskai, ir dėlto motina tęngs ~~nuo~~ brangina už nuską laisvam, laisvė tai labai puikus ir neįsivaizduojamas išsivėskimas, bet nesivėsti kaip ~~ir~~ ~~ta~~ jinau būtu sėdėti žmogų, tai nėsda ~~ta~~ jausmas ~~sigant~~ susisėgas su šiluma ir geru. Pamaš, kad nepaisant ištisai begandis ir neįsivaizduojamo laisvė ši vertę nepananda savo smartos, išlieka nepaikičiumi ir tiek pat sėdėti kaip mišką protinis milžinas galitų laikais. Nors moteris amžius buvo pūklausmas nuo lygų, nepatgi tikas laisvės jausmo, negalėjo paties pūinti sprendimų, dėsanties kad šiais laikais jos įėjo šio laisvę, pagalam tapo savo likimo kaves, tritai stovėjos ir korzancios už asmeniską bei tautos nepūklausmytę. Tad laisvė tai ne tik ~~tauta~~ atstovas, nepūbtos garboms, tai ne tik laisva tarybė tai tarp pat laisvą žmogus.

Zdąjęs zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Temat 1. był chętnie wybierany przez maturzystów, wybrały go 23 osoby. Na uwagę zasługuje fakt, że zdecydowana większość zdających sformułowała stanowisko adekwatne do problemu podanego w poleceniu oraz że większość uzasadniła je trafnie i szeroko. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną oraz stosowny styl wypowiedzi. Najmniej punktów, podobnie jak w latach poprzednich, otrzymywali zdający za poprawność językową oraz poprawność zapisu.

2 tema. Interpretuokite pateiktą eilėraščių. Suformuluokite tezę ir ją pagrįskite. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių wymagał interpretacji wiersza *Lietuviškam žodžiui*, którego autorem jest Bernardas Brazdžionis

Jedna osoba podjęła się napisania interpretacji wiersza.

Interpretacja utworu lirycznego wymagała od zdających określenia nadrzędnego sensu wiersza, a tym samym wyznaczenia tezy lub hipotezy, której następnie zostanie podporządkowany wywód zawierający pogłębioną interpretację tekstu z odwołaniem do konkretnych kontekstów, o których jest mowa w wierszu, oraz uwzględniający funkcjonalną analizę środków i tropów stylistycznych.

Poziom rozszerzony

Do egzaminu z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 19 osób. Arkusz egzaminacyjny zawierał dwa tematy wypracowań do wyboru. Zadania sprawdzały umiejętności rozumienia tekstu krytycznoliterackiego (temat 1.) oraz analizy i interpretacji porównawczej utworów literackich (temat 2.), a także tworzenia własnego tekstu w języku litewskim.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. Wszyscy zdający zdecydowali się na temat 1. Integralną częścią tematu były załączone teksty (na poziomie rozszerzonym są to zazwyczaj teksty spoza podstawy programowej), które stanowią dla zdającego punkt wyjścia do własnych rozważań. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej przedmiotem rozważań był tekst *Ar išlaikysime savo tautiškumą?*, którego autorką jest Milda Česnavičiūtė. Natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa utwory poetyckie o takim samym tytule: *Lopšinė*, których autorami są Jonas Aistis i Vincas Mykolaitis Putinas.

Każda z wybranych przez maturzystę form musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza).

Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie (zawierać funkcjonalnie dobrane inne teksty kultury oraz konteksty interpretacyjne), w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym oraz liczyć minimum 300 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego (kryterium A), poziom uzasadnienia (kryterium B), i poprawność rzeczową (kryterium C). Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁵

A. Wypowiedź argumentacyjna

1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite. Naudokitės Mildos Česnavičiūtės apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Wyczerpujące rozwiązanie zadania było możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy zdający zrozumiał załączony tekst oraz poprawnie określił problem w nim przedstawiony. Ponadto zdający powinien rozważyć dostrzeżony w tekście źródłowym problem, dokonać oceny przedstawionego w nim rozwiązania problemu i zająć wobec niego stanowisko. Argumentacja powinna zawierać sfunkcjonalizowaną analizę konkretnych tekstów kultury w związku z obraną tezą lub hipotezą.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za realizację wszystkich kryteriów.

Przykład 1.

Kiekvienas žmogus tapatinasi su tam tikra grupe, tauta. Ji labai
svarbus gyvenimo elementas, kuris dėka galime atrasti pačiusi savos
viešą, pamjinti kiekieno dalimi. Dažniausiai tautinę tapatinamą žmogus
išsineša iš namų. Tautai puoselėjimas arba atėjimui jai – nepaste-
limai yra perdusdamas iš kito vienos kartos į kitą. Tai aišku pri-

⁵ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

klauso taip pat nuo kity veiknių. Kadangi šiais laikais pasaulis sparčiai
vystosi ir juda į priekį, o žmonės vis dažniau keliauja, pr. gal atitasti vis
daugiau nutautėjusių žmonių. Tad kyla klausimas: ar surau yra ilai-
kybi tautišluma? Kokios vertybės padeda to išvengti? Nutautėjimo?

Tautišluma nėra vien įmintas mūsų asmenybės elementas. Tai
vertybės, kuri turėtų augti per visą žmogaus gyvenimą. Childa Černaviciute
savo straipsnyje „Ar išlaikysime savo tautišlumą?“ rašo, kad būnant
tarp savo tautiečių, kur kas lengviau yra išlikti ir nerutautėti. Daž-
niausiai nutautėjimas pastebimas už savo tėvynės ribų. Žmogus nere-
tai susizavi kitomis kultūromis, papročiais, kalba, ir neturi damas
turty, asmenybės pagrindų. atitauksta nuo pirmosios tapatybės. Teksto
autore atkreipia dėmesį taip pat į tai, kad savo tautę gerbia-
tis žmogus, su pagarba turėtų žvelgti taip pat į kity tautę
kultūras. Toks elgesys liudija apie moralines vertybes, kuriomis tikrai
reikia didintis. Childa Černaviciute pastebi tai, kad nutautėjimas
yra visicai susijęs su moraliniu žmogaus elgimu. ^{Toks žmogus} ~~dažniausiai pa-~~
mirsta apie šeimą, kultūrą ir kitas svarbias vertybes. Tad tautišlu-
mas gali daug papasakoti apie žmogų, nes ^{tai} ~~tautišlumas~~ „yra verty-
bi, kurią reikia gerbi ir puoselėti.“

Tautišluma išlaikymui reikalingas yra sąmoningas pastangos. Jeigu
žmogus žino savo vertybės, iš tikrųjų myli tėvynę ir ją gerbia – nepamir-
šis net būdamas kitame pasaulyje kūrte. Nutautėjimo problema yra
apildinama Jono Šimonių tyles kūrinys „Vilius Karalius“. Pagrindinis
veikėjas Vilius užaugo tikrų lietuviškų šeimoje, Marijoje, Riekuoje.
Jo tėvas svajojo, kad vaikai užaugtų būty padariai žmonėmis,
kurie – taip pat kaip jis – mylės, gerbs savo tėvynę ir diebą jos labui.

Tačiau Vilius, būdamas dar mažas berniukas, domėjosi volkiečių kultūra. Skaitė volkiečių knygas, nes Bibliją jam ^{buvo} tėvai nusiūbėdini, norėjo nutirpinti trumpai plačius, neįdomius kaktarašius – taip kaip kiti jo aplinkoje gyvenantys volkiečiai. Vis labiau jam domintis volkiečių kultūra, vis labiau žlugdant moralines vertybes. Tėvai gulint miegus patalė, Vilius panirpaukė kilmės šeimai keičiančius kitus kaimynai aplaudyti sergancio tėvo, išvarė jį iš namų. Tą dieną, iš tėvo lūpų, išgirdo skaudų pamokymą: „Kas aukštai soka – žemai krenta“. Vilius išsivadėjo ~~šito~~ ~~namų~~ tėvynės biehuro – grįžęs iš lavo, ^{nūjėjo jam} ~~atėjo~~ tik materialinėmis vertybėmis, jis muge, išdavinėjo žmoną. Žlugus jo ~~tautai~~ tautinei saimonei – žlugo taip pat jo moralinės vertybės. Tačiau tai ne vienai nubautėjimo pavyzdys šioje šeimoje. Vilius Karalius turėjo ketų Anų, kuri išlejo vi. Tautima ir visiškuo parglėmėi volkiečių kultūroje. Ji pamiršo iš kur yra kilusi, ^{nusitat} ~~teruškavo~~ lietuviškas apeigas, papročius ir turtino, kad volkiečių kultūra yra žymiai idomėse ir nerba didesnis dėmesio. Vilius nubautėjo nepaisant to, kad ~~atėjo~~ prie biehuro gerbiančių tėvų, prie tėvo, kuriam labai rūpėjo, kad jo vaikai netaptų toliu žmogumi, kolui taps. Tad šis veikėjo humoriu, lėmė jo sąryšis, toliau kaip egzizmas, abejingumas ~~tautai~~ ginti nemė namams ir šeimai ~~at~~ ~~atplinka~~, nėra pagrindinis veiksnys, lemiantis žmogaus nubautėjimą. Iluola tėvynę gerbiančis žmogus, apie jį niekada nepamirš. Šis bėdina eilėraštyje „Sutikimai duona lyrinis subjektas kalba apie biehuro su dideliu užgeriu, su šiltais, gražiais jausmais. Jam tėvo patalė mylimą tėvynę ir atsivesti nepažįstamų žmonių, kiti kultūrai naktė jo meilė biehurai yra toliau šipri. Kad jį jam nesitari net ten susilaidi. Uždėdinto duona jis jį apibūdina žodžiu „sutikimai“

Dyktanda "ai" teigia, jog jam sutku nuryti tos duonos karni. Mges šiek kel
 numalsina ~~to~~ prisiminimai, alimiskos pralciskos gimtuosios namuon.
 Tols pozūmis liudija apie patį žmogų. Pagal jo žodius galime
 spresti, kad jam tėvynei visas turtas, kad jo ^{įtaka} samprangumas yra uau-
 ges, turtas ir stipriai pranykles. Tols žmogus ničiada neišira-
 deis savo mylimos tautos ir būdamas net toli nuo jos - jo gerbs.....
 Tautistumo išaiškymas yra įmanomas tik tada, jei žmogaus tautinė
 sąsmonė yra pakankamai stipriai išvystyta, stipriai ir įsiskais.
 Neišina - tai tik išbandymas, kurį galima drąsiai įsivelt arba jam
 parduot.

Język kaszubski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2021 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka kaszubskiego na poziomie rozszerzonym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, zadania sprawdzającego umiejętność pracy z tekstem kaszubskim i przełożenia go na język polski oraz zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Ò wielewsczim plestanim*, którego autorką jest Ana Glëszcznińskô odnosiły się 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Drãdźi jãzëk* (autor: Dark Majkówsczi) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Umiejętności rozumienia i tłumaczenia sprawdzał fragment tekstu *Mòrskô ùczba samòrządnotë*, który napisał Sławòmir Lewandowsczi. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. brzmiał *W jaczi spòsòb w tekstach kùlturë są przedstòwiòné Kaszëbë? Rozwazë problem, w swòji argùmentacje òdwòtòj sã do dorzeszonégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słów* i odnosił się do tekstu *Historiò twòrzi Kaszëbë i Kaszëbów* (autor: Dark Majkówsczi), natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Na rozchòdnym* (autor: Tòmk Fópka) i *Òddzãkòwanie* (autor: Jan Trepczik). Za poprawne wykonanie wszystkich zadań zdający mógł uzyskać maksymalnie 63 punkty.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności z zakresu czterech obszarów:

- II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą.
- III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim oraz wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych).
- IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim pisemnie.
- V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

¹ Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		16
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	11
	z techników	5
	ze szkół na wsi	2
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	4
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	6
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	4
	ze szkół publicznych	15
	ze szkół niepublicznych	1
	kobiety	10
	mężczyźni	6
	bez dysleksji rozwojowej	15
	z dysleksją rozwojową	1

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	1
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niestyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	1

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu	10 maja 2021
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego	180 minut
Liczba szkół	12
Liczba zespołów egzaminatorów	1
Liczba egzaminatorów	1

Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)				0
Liczba unieważnień ³	w przypadku:			
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego		0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego		0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu		0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego		0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego		0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)		0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)				0

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	16	27	100	60	35	61	26
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	11	27	100	68	27a	62	29
z techników	5	35	89	52	35a	59	21

² Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

³ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz 1327, ze zm.).

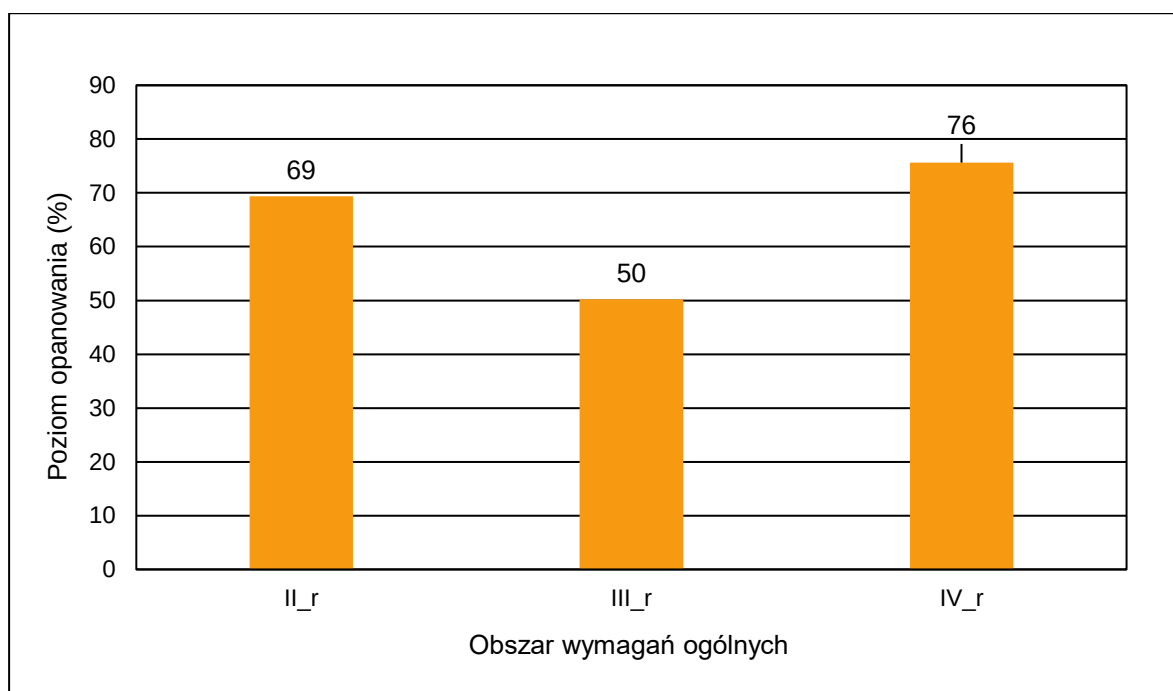
* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	84
2.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6) Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], a także prasowych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.	38
3.	III. Samodzielne tworzenie [...] wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim.	3.11) Zdający rozumie [...] popularne związki frazeologiczne (G).	44
4.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	44
5.	III. Samodzielne tworzenie [...] wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim.	3.6) Zdający dokonuje różnych zabiegów na tekście cudzym ([...] parafrazuje [...]).	75
6.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą.	2.4) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi wyjaśnić ich sens [...].	66
7.	II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.6) Zdający odczytuje sens tekstów [...], publicystycznych, [...] uwzględniając zawarte w nich informacje.	44

8.	II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.4) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości [...].	97
9.	II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	2.4) Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]).	75
10.	III. Samodzielne tworzenie [...] wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim.	3.6) Zdający dokonuje różnych zabiegów na tekście cudzym ([...] parafrazuje [...]).	69
11.	IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim [...] pisemnie [...].	4.2) Zdający przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.	76
12.	III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych). V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 3.4) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). 5.2) rozpoznaje problematykę utworu; 5.3) odczytuje treści symboliczne utworu; 5.7) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe; 5.9) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.	49

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów. Polecenia miały zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Zadaniem najtrudniejszym w arkuszu okazało się zadanie 2. (poziom wykonania – 38%), zamknięte, które sprawdzało umiejętności odczytania treści dwóch pierwszych akapitów pierwszego tekstu. Aby poprawnie rozwiązać zadanie należało dokładnie odczytać sensy obu akapitów, ustalić wzajemne zależności ich treści względem siebie. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich dystraktorów zawartych w poleceniu.

Również trudnym zadaniem było zadanie 3., otwarte, poziom wykonania – 44%. Sprawdzało ono znajomość zasobów leksykalnych zdającego i funkcjonujących w języku, frazeologizmów, dotyczyło rozumienia tekstu na poziomie znaczeń. W zadaniu należało wyjaśnić własnymi słowami użyty w tekście związek frazeologiczny *kłasc kòmu co do głowę*. Część zdających nie zapisała odpowiedzi własnymi słowami, ale cytowała fragmenty tekstu.

Znajomość leksyki języka kaszubskiego sprawdzało także zadanie 4. (poziom wykonania – 44%). Dotyczyło ono rozumienia tekstu na poziomie znaczeń. Maturzyści mieli podać synonimy do trzech wyrazów. Tylko niewielka część zdających rozwiązała zadanie dobrze uzyskując 1 punkt.

Zadanie 7., otwarte także było dla maturzystów trudne (poziom wykonania – 44%). Wymagało od zdającego odczytania sensu zawartego we fragmencie tekstu, ustalenia myśli przewodniej tego fragmentu, sformułowania odpowiedzi i zapisania jej w formie zdania/zdań.

Zadanie 6., otwarte, okazało się umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 66 %). Polegało ono na dobraniu antonimów do dwóch przymiotników i dwóch czasowników użytych w tekście, sprawdzało znajomość zasobów leksykalnych języka kaszubskiego. Część zadających udzieliła częściowo niepoprawnych odpowiedzi lub było tych odpowiedzi mniej niż trzy, a żeby otrzymać część punktów za zadanie należało podać trzy poprawne odpowiedzi.

W zadaniu 10., otwartym (poziom wykonania – 69%) należało sformułować dwa argumenty potwierdzające, że język kaszubski dla użytkowników z zewnątrz jest trudnym językiem. Trudność zdającym nie sprawiło wyszukanie tych informacji, ale przekazanie je własnymi słowami, czyli parafraza fragmentów akapitów. Błędne odpowiedzi zawierały cytaty z tekstu.

Wśród zadań, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej nie było zadań bardzo trudnych. Pojawiły się natomiast zadania trudne, wymagające od zdających dłuższego namysłu, wnikliwej analizy tekstu, wnioskowania, formułowania odpowiedzi własnymi słowami, podawania synonimów / antonimów / czy znaczeń frazeologizmów. W niektórych przypadkach błędne rozwiązania są wynikiem braków leksykalnych zdających.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

W tegorocznej edycji egzaminu zadaniem najłatwiejszym było zadanie 8. (poziom wykonania – 97%). Polegało ono na oszacowaniu zgodności z tekstem przytoczonych zdań metodą prawda / fałsz. Sprawdzało ono rozumienie podstawowych sensów tekstu.

Trzy zadania były dla zdających łatwe. Dwa z nich dotyczyły tekstu pierwszego. W zadaniu 1. (poziom wykonania – 84%) należało określić czy zawarte w tabeli zdania są zgodne z tekstem. Zdający miał za zadanie odczytać tekst, zrozumieć jego sens, przeanalizować przytoczone zdania i zaklasyfikować je wg formuły prawda/fałsz. Za udzielenie czterech poprawnych odpowiedzi zdający otrzymywał 2 punkty, za wskazanie trzech poprawnych odpowiedzi otrzymywał 1 punkt. Większość zdających udzieliła poprawnych odpowiedzi.

Zadanie 5. (poziom wykonania – 75%) również nie sprawiło zdającym większego kłopotu. Zdający miał dokonać analizy tekstu, wybrać z niego potrzebne informacje i zapisać trzy wskazówki bycia dobrym gawędziarzem – pamiętając przy tym o sformułowaniu wskazówek i zapisaniu ich własnymi słowami. Nieuznanie kilku odpowiedzi było wynikiem cytowania fragmentów tekstu.

Także zadanie 9. (poziom wykonania – 75%), uplasowało się w grupie zadań łatwych, a polegało ono na podaniu synonimu i antonimu do słowa *drădži*. Zdający musieli się w realizacji tego zadania wykazać znajomością zasobów leksyki kaszubskiej i trzy czwarte zdających poradziła sobie z tym zadaniem. Pozostali udzielali niepełnych odpowiedzi (tylko synonim lub tylko antonim) albo te odpowiedzi były błędne.

W tegorocznej edycji egzaminu, w rozwiązywaniu zadań testowych, zdający uzyskiwali zdecydowanie wyższe wyniki w zadaniach zamkniętych, sprawdzających rozumienie czytanego tekstu lub jego fragmentu. Znacznie więcej kłopotów sprawiały zdającym zadania otwarte, które sprawdzały praktyczną znajomość zasobu leksykalnego kaszubszczyzny.

B. Tłumaczenie tekstu z języka kaszubskiego na język polski

Zadanie 11. polegało na przetłumaczeniu fragmentu tekstu w języku kaszubskim na język polski i było dla zdających łatwe (poziom wykonania – 76%). Wszyscy zdający podjęli się wykonania tego zadania. W zadaniu sprawdzającym umiejętność przekładu tekstu kaszubskiego na język polski punktowane są poszczególne elementy przekładu, a wśród nich szczególnie: umiejętność odczytywania tekstu, rozumienie poszczególnych wyrazów, frazeologizmów, całościowe rozumienie tekstu, rozumienie struktur gramatycznych, rozumienie znaczenia elementów spajających, czynna znajomość leksyki. Większość zdających poradziła sobie z tym poleceniem w zadowalający sposób. Kłopoty translacyjne wynikały z następujących przyczyn: większość punktów możliwych do zdobycia była przyznawana za zrozumienie pojedynczych słów lub zwrotów, zatem nie znając znaczeń słów, można było stracić sporo punktów; w punktowaniu sześciu części semantycznych (za zrozumienie całości) największe kłopoty sprawiły sformułowania niedające się w prosty sposób oddać w polszczyźnie. Maturzyści w większości odczytywali sens tekstu, rozumieli poszczególne frazy, natomiast rozumienie frazeologizmów sprawiło zdającym kłopot (za co też stracili najwięcej punktów). Zdający bez większych kłopotów podawali znaczenia elementów spajających.

C. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁴

Zadanie 12. polegające na napisaniu wypracowania okazało się dla zdających trudne (poziom wykonania – 49%). Arkusz egzaminacyjny zawierał dwa tematy wypracowań do wyboru. Zadania sprawdzały umiejętność rozumienia tekstu krytycznoliterackiego (temat 1.) oraz analizy i interpretacji porównawczej utworów literackich (temat 2.), a także umiejętność tworzenia własnego tekstu. Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną oraz interpretację porównawczą dwóch wierszy. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej do arkusza załączony był tekst *Historiô twòrzi Kaszëbë i Kaszëbów*, którego autorem jest Dark Majkówsczi, a przedmiotem interpretacji porównawczej dwa utwory: *Na rozchódnym* (autor: Tómk Fópka) i *Ôddzãkòwanié* (autor: Jan Trepczik).

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Każda z wybranych przez maturzystę form musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza).

Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie (zawierać funkcjonalnie dobrane inne teksty kultury oraz konteksty interpretacyjne), w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym oraz językowym i liczyć minimum 300 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego (kryterium A), poziom uzasadnienia (kryterium B), i poprawność rzeczową (kryterium C). Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie. Uczniowie w realizacji zadania mogli posłużyć się językiem ojczystym lub językiem polskim.

Zdecydowana większość zdających wybrała napisanie wypowiedzi argumentacyjnej.

Wypowiedź argumentacyjna

Temat 1. W jaczi spòsòb w tekstach kùlturë są przedstòwioné Kaszëbë? Rozwážë problem, w swòji argùmentacje òdwòlòj sã do dorzeszonégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słów.

Propozycja tematu pierwszego odwoływała się do wiedzy związanej z życiem w regionie, ale głównym zadaniem było jednak posłużenie się tekstem źródłowym oraz funkcjonalne wykorzystanie innych tekstów kultury. Napisanie wypowiedzi argumentacyjnej wybrało 11 osób. Aby zrealizować zadanie należało zrozumieć sens załączonego fragmentu tekstu, określić jego problematykę i wykorzystać ją w toku argumentacyjnym na potwierdzenie swojego stanowiska. Z tym wyzwaniem zdający poradzili sobie w zdecydowanej większości. W większości prac zanotowano ponad 50% punktację, w tym dwie prace na maksymalną liczbę punktów, tj. 30; niestety były też realizacje na 6, 8 i 9 punktów (w tym dwie prace liczące mniej niż 300 słów). Cztery zdające osoby poradziły sobie w sposób doskonały z określeniem problemu, osiągając maksymalną w tym zakresie liczbę punktów, tj. 6; czworo zdających uzyskało 4 punkty, a dwoje – po 2 punkty, jedna osoba nie podjęła tematu. Z kolei w obszarze sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu pięć osób osiągnęło najwyższą punktację, trzy osoby osiągnęły drugi (po najwyższym) poziom, tj. 4 punkty, pozostali osiągnęli 2 punkty w tym zakresie, nie zanotowano zerowych punktacji. W zakresie poprawności rzeczowej większość zdających uzyskała maksymalną ilość punktów (tj. 2), jedna osoba otrzymała z tego zakresu zero punktów. W komponencie zamysł kompozycyjny pięć osób uzyskało maksymalny wynik punktowy, tj. 4 punkty, cztery osoby uzyskały po 2 punkty, a dwie osoby nie zostały w tym obszarze sklasyfikowane z uwagi na zbyt krótkie wypracowania. W obszarze spójność lokalna zdarzały się usterki w zgodności logicznej i gramatycznej, zarówno w obrębie zdań jak i pomiędzy poszczególnymi akapitami. Żaden ze zdających nie otrzymał jednak w tym kryterium zerowej punktacji (sześć realizacji na 2 punkty i dwie na 1 punkt). W zakresie poprawności językowej sześć prac zostało sklasyfikowanych na najwyższym poziomie, tj. po 4 punkty, niestety trzy osoby nie otrzymały w tej kategorii punktów (w tym dwie za brak odpowiedniej długości tekstu). Najwięcej punktów zdający stracili w kryterium poprawność zapisu. Dwie osoby osiągnęły tu maksymalny trzypunktowy wynik (prace zapisane w języku polskim), cztery osoby osiągnęły po dwa punkty

(też prace pisane po polsku) i trzy osoby zakończyły pracę z zerowym wynikiem w tym obszarze (dotyczyło to prac pisanych w języku kaszubskim).

Poniżej przykład wypracowania napisanego w języku polskim (Przykład 1.) ocenionego na maksymalną liczbę punktów oraz przykład wypracowania w języku kaszubskim (Przykład 2.) ocenionego na 18 punktów.

Przykład 1.

Kasuby w tekstach kultury ukazwane są jako ważny teren dla Polski, który ma swój język, tradycję, historię i obyczaje. Kasuby tworzą przede wszystkim ludźmi, którzy ~~tu~~ mieszkają na północnym naszym kraju. To oni sprawiają, że kaszubska kultura nie zanika, a cały czas się rozwija. Organizowanie różnych koncertów i konkursów, a także zachęcanie młodych ludzi, aby uczęszczali w szkole na lekcje języka kaszubskiego sprawiają, że nie jesteśmy w stanie zapomnieć, że mieszkamy na Kaszubach.

Tekst Darka Majkowskiego „Historio tłozi Kaszëbi i Kaszëbów” opowiada o powieściach S. Marcu, które rozgrywają się na Kaszubach. Gdańsk ~~to~~ stanowi centrum całego regionu. Jest on historycznym i kulturalnym miejscem, w którym rozgrywają się najważniejsze wydarzenia. Mówi się, że Gdańsk ~~stanowi~~ serce Kaszub, ~~znajduje się~~ znajduje się w sercu Kaszub. Jest on również historyczną stolicą naszego terenu, dlatego ma szczególną wartość dla Kaszubów. ~~Tu~~ Tutaj mieszkają ważne osobowości będące autorytetem innych ludzi. Na Kasuby składają się ~~nie~~ oprócz dużych miast ~~Gdańsk~~ ^{Gdańsk} ~~oraz~~ ^{oraz} ~~niektóre~~ ^{inne} składają się również mniejsze wioski. Jednak w ^{dużych aglomeracjach} ~~miastach~~ szczególnie można zauważyć szczególny rozwój. Kamienice są odnowione, a idąc ulicą można usłyszeć Marsz Jerzowskiego. ~~Właśnie~~ Dzięki temu słuchacz może ~~dobrze~~ ~~z łatwością~~ poznać kaszubską kulturę. Wciąż częścią Kaszub są tzw. „puszki” – tereny,

które zamieszkuje ~~mała~~ mała liczba osób. W kasubskiej literaturze Aleksandra Maikowskiego czy Anny Łajming są one uobraziane z odludziem, miejscem odizolowanym od świata. Kasuby ~~składają~~ składają się na historię Polski, biorąc ~~swój~~ udział w wydarzeniach, ~~które~~ dlatego są tak ważnym miejscem dla historyków.

W filmie „Na psa urok” zrealizowanym przez grupę ludzi „Aby chęta się chęć” przedstawiono ~~na~~ tradycje, obyczaje i zabobony, w które wierzyli ludzie mieszkający na Kaszubach. Dzięki temu stanowili oni osobną grupę, która mogła cieszyć się inną kulturą, językiem i wierzeniami niż reszta Polaków.

Ułano
~~Wskazywano~~ że kurczaki, które się mogą należeć przetrwać przez nogawkę
od spodu, ponieważ są uroczone. W ten sposób stawały się one
adornie i nie ciążyły już na nich żaden wrok. Innym przykładem
jest przesadzanie kwiatów w wielki czwarteł, ponieważ mniemano,
że jest to najlepszy okres wegetacji dla roślin. Kobieta, która
po ~~z~~ msy rezurekcyjnej obmyta była w ~~głębokim~~ strumyku
miała zapewnioną gładką cerę przez cały rok, pod warunkiem, że w
drodze do domu nie będzie ~~z~~ rozmawiać z ~~o~~ koleżankami.

Kasubcy stanowią region, w którym obowiązuje wiele tradycji. Ludnie żyją wlecaniami produktów, który przekazywali im wiedzę z pokolenia na pokolenie. Chcąc pozbyć się przykrości i trudów, które mogą ich spotkać w przyszłości, robia rzeczy, które dla reszty społeczeństwa mogą wydawać się dziwne. Dlatego Kasubcy są przedstawiane jako teren mający własną tradycję i kulturę.

W powieści Hieronima Derdowskiego „O panu Czerlińskim, co do Pucka po sieci jedną” kasuby zostały ukazane jako nieodłączny element naszego kraju. Wskazują na to słowa: „Nie ma Kasub bez Poloni, a bez Polski Kasub.”

Cytat ten ukazuje zależność między Polską, a Kaszubami. Tylko razem potężone tworzą jedną całość. Nie ma Kasub bez Polski, bo kasuby znajdują się na terenie tego państwa. Jedno od drugiego robi się zależne do tego stopnia, że samo ~~istnienie~~ przestaje istnieć. Kultura kasubska rozwija się dzięki pomocy całego kraju. Kasuby są ~~naszą~~ chlubą narodu, która odróżnia się od pozostałych regionów. Posiada swój język, hymn - „Zemla Rodnô”, a także tradycje. Ubiór kasubski, ~~instrumenty~~ instrumenty oraz ~~taniec~~ taniec są cechą charakterystyczną, którą posiadają kasubi.

Kaszuby w tekstach kultury są przedstawiane jako istotny element ~~historii~~ Polski. ~~Stąd się~~ ~~ma~~ ~~to~~ ~~tradycja~~ ~~jest~~. Dzięki tradycji ~~odróżniają~~ odróżniają się od innych grup społecznych. Język i obyczaje sprawiają, że Kaszuby ~~stają się~~ ~~zyskują~~ ~~tenże~~ ~~miano~~ światowego dziedzictwa kulturowego, którego nikt nie jest w stanie im odebrać.

Przykład 2.

Kaszëbë mòżnë ~~pòkazywac w wiele j~~ pòkazywac z różnyh stronów. Mòżnë zymawac ùmòg na jinsze mòtë, lëché é rëdawniania.

Tak tóż w tekstach kùlturë, Kaszëbë sã ~~przò przedstawioné~~ na rozmaitych spòsobë ~~o dëternich cëst mò historio~~.

W dorieszoném tekście Dank Majkòwskozé pisze m. jin. ò pòwiesce Stanisława Janke. Ten pisôrz wëdë pisôł ò Kaszëbach za jich centrum ùdbòł so Gduńsk. Bëło to gëpòdanié, historycny i kùlturowi mòł pòkôzóny jakò stolôce Kaszëb. Je to tóż wòżny mòtë dëte, ze mieszkają w Gduńsku Kaszëbszi aùto itele. Janke pisze tóż ò ^{higpkañ} piòtkach jako ò mòtach z dëcywnykh lat. Opisòwòł je tak jak pamiatòł. Jëgò pòwiesce przedstawia Kaszëbë z jëgò stronë. Ò piòtkach pisôrz pisze jako ò mòtach izolacy. Na kùnc Dank Majkòwskozé w swòjim tekście pisze ò tim, ze na to jak wëzòrtu dësy Kaszëbë wpliw miała historia, chtëmò, tìwòsi, zmiénianò i wznijò tak lëdzy, jak i Kaszëbszi miòsta, wë i piòtusi". Temu Kaszëbë w różnyh tekstach bądë wëzòrtu jinazi.

Kaszëbszi malòrz Marian Mokna je znomy z òbrazów ò témie mòrszësi. Òn namalowòł wiele òbrazów na jaisich je pòkazywany statk na mòrszësih falach. Te jëgò dëte sã malowónë w tuisich mòdrëch

farnach. Mòrze to doch téż je pèrzna Kaszëb. Jô nie pamiãtam ani jednégò jegò òbrazu na chternëm sã widzec historycznò wëdarsenia, abò jauri miasta, wë orë pùstosi. A òbrasów na chternëch je jakù Łódka, abò statk jô pamiãtam mészla z piãz. On malowôł to co jemu sã widzało. Të jegò òbrase bëtë przedstawim Kaszëb z jegò stronie.

Stôwa kaszëbskô legenda òpowiãdô ò tim jak powstałë Kaszëbë. Giej Pón Bóg stwôrnił świat tej w kôzdim môlu bëło cos piãknégò. Janiol Kaszëb sechôł i plakôł, wiedzë to òbawiał Bóg tej sã spôtôł, wëmni òn tak plause. Na to ten mu odpowiedzôł, że wszëtko je piãkno tã Kaszëbë sã, tauri pusty. Tedi Bóg nakôzôł mu wroc miech i to co u nim òstato wësepae na Kaszëbë. W tim miednu bëtë piãknë jezora, lasë a tãż gòle. Tak powstałë piãknë Kaszëbë. Pò Tùnò autor té legendë przedstawia całë Kaszëbë. Nie pòkôzôł konkretnych miastów, wów, ~~ni~~ pùntków, ~~te~~ ~~całë~~ wë statków na miersznych falach. Òn przedstawia to co sã mu blôs widzy.

Kaszëbë môżna pòkazaac na rozmaity sposòbë. To co ònë przedstawia, zalezi òd autora tekstów kùlturë. W kùncu doch môże tauri autor pòkazaac to co mu sã widzy. Dlôte jô mészla, że Kaszëbë w tekstach kùlturë sã przedstawionë na rozmaite sposòbë.

Interpretacja porównawcza

Temat 2. Dokònòj przërównawczy interpretacji pòdònëch dokazów. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Drugą możliwością realizacji zadania 12. była interpretacja porównawcza utworów poetyckich. Przedmiotem interpretacji porównawczej były wiersze: *Na rozchódnym* Tomasza Fopki i *Òddzãkòwanie* Jana Trepczyka. Oba utwory nawiązywały do tematu lubianego przez młodzież, tj. do miłości. Podejmujących ten temat było niewielu (3 osoby, w tym 2 prace w języku kaszubskim), bo zwykle analiza i interpretacja liryki nie cieszy się wśród zdających popularnością. Ci, którzy wybrali to zadanie, zrealizowali je na średnim poziomie (20, 19 i 12 punktów).

W zakresie koncepcji porównywania utworów jeden zdający otrzymał 4 punkty, jeden uzyskał 2 punkty i jeden – 1 punkt. Nie zanotowano wyniku zerowego w tym obszarze. W obszarze *uzasadnienie tezy interpretacyjnej* punktacja nie osiągnęła pułapu maksymalnego (9 pkt), nie było też realizacji z punktacją zerową, dwie osoby uzyskały po 3 punkty, jedna – 6 punktów. W pracach nie wystąpiły błędy rzeczowe (czyli trzy prace zostały w kryterium *poprawność rzeczowa* ocenione na 2 punkty). W realizacji zamysłu kompozycyjnego dwie osoby uzyskały maksymalne 3 punkty, jedna uzyskała 1 punkt, nie zanotowano wyniku zerowego w tym kryterium. Podobnie ułożyły się wyniki w obszarze *spójność lokalna*, gdzie dwie osoby osiągnęły maksymalne 2 punkty, a jedna 1 punkt. Nikt ze zdających nie naruszył zasady doboru stosownego stylu. Jak zwykle niskie oceny otrzymali zdający za realizację kryterium *poprawność językowa* i *poprawność zapisu*.

Poważnym mankamentem prac, podobnie jak w latach ubiegłych, był brak funkcjonalnej wiedzy z zakresu poetyki, znajomości środków artystycznego obrazowania w utworze lirycznym, umiejętności określenia funkcji tych środków w utworach. To skutkowało powierzchowną analizą i interpretacją utworów.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 3.), w którym zdający za realizację wszystkich kryteriów uzyskał 20 punktów (A6, B6, C2, D4, E2, F3, G4, H3).

Przykład 3.

Rozestanié je dlô lédzy tym, co
 blôs mész bôléc. Nen bôl je jimpulsã
 dlô artistów òd nôdôwniszych czasów,
 wiãc nen môtiv je téż na Kaszëbach,
 midzë jîma ù Fôpczégò wë wiérzcë „na
 rozchôdnym” ë ù Trepzika wë wiérzcë
 „ôddzãkôwanie”. Le jak bôl rozestaniô
 je ù nich ~~to~~ wëzdrzi?

Baro wôżny je tuwò mól, w
 jaczim sã ~~to~~ rozegrôwô akcjô. ù Fôpczégò
 je to rozdarga. Linëczny subiekt ~~jidze~~ j
 jîną dargã òd ti, chtërnã jidze òpisowónô
 w usôdzkù òsoba. Òni òbëdwôje wcyg
 jidã, sã aktywni. ù Trepzika sytuacjô
 je inrzô, bô tam je prostô dargã, a subiekt
~~je~~ je statyczny, ~~stoj~~ òn stoji, a drëgô
 òsoba jidze.

Jînszã sprãwã, chôcy wôrtną

ùnadzi' je czas rozestaniô. ù Trepzika
 je retrospektiwa, ù niégò we wiéwczë
~~može~~ ju je pò wszëtczim, bô jégò
 ùkòchónô òsoba ju òdeszta dali darga.
 ù Fòpczégò czas rozestaniô dopiérze przinôdzë,
 ù niégò subiekt zdzi w przinôdnôtã ë
 gòdô ò tim, co ~~sã stani~~ bãdze. ù
 pierszégò òsoba, ~~chcìwna~~ gòdô we wiéwczë
 je sama, a ù drôdzégò je drëszka abò
 drëch.

Le nôwôziniészô w pòézëjë je sã
 wseczëcô. W „Na rozchòdnym” subiekt,
 chòcy bôli gò rozestanië, to òn chce
 je przerëc jak uòlepi ë ùprawic do
 tégò sã ë partnera. W „Òddzãkòwaniô”
 mòwacô òsoba je w sentimentalni nanôdzë,
 òna wspomni uò swój zwiãzk. Wicy,
 ù ~~niëj~~ niëj je ~~uòdzëjã~~ na wspólny
 przinôdnôtã, na òdnalòzënië ~~adwersarza~~

wiérzta. Òbadna dokòzë są ò
càkòwaniô sã zò wòzestanim, przinùdym
abò przeszkim, le dali wòzestanim.

Chòcy tãma wiérzta je
smùtna, to òne są tãl wòdzëjã na
lãpszã przinùnotã. Dwie ~~raz~~ jinsze perspe-
ktiwë, a nimò to men sam chtëcni
cistòw. Òbadna dokòzë są ò ~~ci~~ tãm
samim, le ~~sã~~ nimò to są ò dwóch
jinszëch sýtucëjach.

Język łemkowski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2021 egzamin maturalny z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r.¹ Do egzaminu z języka łemkowskiego przystąpiły dwie osoby.

Egzamin z języka łemkowskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z tekstem *Локування достоменности – про Владимира Хыляка на 170-ліття народжыня і 120 ліття смерти*, którego autorką jest Олена Дуць-Файфер, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) o takim samym tytule *Хліб*. Autorem, jednego utworu jest Іван Головчак, drugiego – Ярослав Трохановскій.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 40 punktów. Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

¹ Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

Wnioski i rekomendacje

1. Analiza zadań związanych z rozumieniem czytanych tekstów publicystycznych skłania do refleksji, że z rozwiązywaniem zadań polegających na odkrywaniu i rozumieniu znaczeń jawnych, głównych, zdający nie mieli problemów, jednak odkrywanie znaczeń ukrytych, intencji nadawczych, konieczne przy dwóch ostatnich czynnościach, umiejętności wnioskowania wymagają ćwiczenia.
2. Podobnie rzecz się ma ze znajomością zasobów leksykalnych w poszczególnych językach mniejszości oraz języku kaszubskim. Podstawowa leksyka jest opanowana, natomiast znajomość frazeologii, poznawanie słownictwa spoza lektur, ale mieszczącego się w wymaganiach egzaminacyjnych, wymaga kształcenia. Wówczas język wypracowań będzie bardziej różnorodny, a analizy utworów literackich czy innych tekstów kultury nie będą tak powierzchowne.
3. Podobnie jak w latach poprzednich kłopoty maturzystom sprawiła interpretacja tekstu poetyckiego na poziomie podstawowym oraz interpretacja porównawcza na poziomie rozszerzonym, a konkretnie uargumentowanie koncepcji interpretacyjnej. Brak sprawności w odczytywaniu znaczeń przenośnych, niewielka znajomość symboli i kontekstów kulturowych, ale także brak umiejętności funkcjonalnej analizy środków stylistycznych uniemożliwia napisanie pracy maturalnej na maksymalną liczbę punktów.
4. Należy także zwrócić uwagę na kompetencje językowe zdających. Podobnie, jak w latach poprzednich, najniższe oceny zdający otrzymali za poprawność językową oraz poprawność zapisu. Zaburzenia językowe mają duży wpływ na konstruowanie toku argumentacyjnego – nieprzestrzeganie reguł składniowych i interpunkcyjnych bardzo często uniemożliwia komunikatywne przedstawienie własnego stanowiska i jego uzasadnienie. Stąd też konieczne jest kształcenie umiejętności komunikatywnego i zgodnego z obowiązującymi zasadami wypowiadania się.